

Studying the Process of Eliminating the University Entrance Exam Based on Grounded Theory

Somayeh Talebiyan ¹, Ahmad Zandvanian ², Mohsen Shakeri ³

1. Master of Educational Research, Department of Educational Sciences, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Yazd University, Yazd, Iran; (corresponding author), Email: talebiyansomayeh30@chmail.ir

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Yazd University, Yazd, Iran. Email: azand2000@yazd.ac.ir

3. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Yazd University, Yazd, Iran. Email: shakerimohsen@yazd.ac.ir

Article Info**ABSTRACT****Article Type:****Research Article**

Received:

2022.06.26

Received in

revised form:

2022.10.01

Accepted:

2022.11.29

Published online:

2022.12.22

Objective: The purpose of this research was to study the process of eliminating the university entrance exam in Iran and to present a model based on Grounded theory.

Methods: The research was conducted by qualitative approach and using Grounded Theory in 2020-2021. The research tool was in-depth semi-structured interview. The study population included all education specialists and higher education experts. The purposive sampling method was theoretical and ended with 16 interviews with the theoretical saturation criteria. Data analysis was done using open, axial and selective coding method and in order to check the validity and reliability, Lincoln and Goba method were used.

Results: Findings showed that the central category is necessity and complexity of eliminating the university entrance exam and others were categorized into five categories: causal conditions (2 categories), intervening environmental conditions (2 categories), contextual characteristics (3 categories), strategies (2 categories) and consequences (2 categories).

Conclusion: According to the results of the research, it can be acknowledged that in relation to the issue of eliminating the university entrance exam, and on the other hand issues such as unhealthy competition, psychological issues and the shifting of educational goals have created a sense of necessity to eliminate this examination, furthermore, issues such as high demand for access to higher education have complicated the elimination process.

Keywords: Entrance examination, National exam, student assessment and admission, Higher education, Process of eliminating entrance exam, Grounded theory.

Cite this article: Talebiyan, Somayeh; Zandvanian, Ahmad; Shakeri, Mohsen (2022). Studying the Process of Eliminating the University Entrance Exam Based on Grounded Theory. *Educational Measurement and Evaluation Studies*, 12 (40): 7-40 pages. DOI: 10.22034/EMES.2023.545385.2332

© The Author(s).

Publisher: National Organization of Educational Testing (NOET)

مطالعه فرایند حذف کنکور سراسری بر اساس نظریه داده‌بنیاد

سمیه طالبیان^۱، احمد زندوانیان^۲، محسن شاکری^۳

۱. کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه یزد، یزد، ایران؛ (نویسنده مسئول)، رایانامه: talebiyansomayeh30@chmail.ir

۲. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه یزد، یزد، ایران. رایانامه: azand2000@yazd.ac.ir

۳. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه یزد، یزد، ایران. رایانامه: shakerimohsen@yazd.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله:	هدف: هدف از اجرای پژوهش حاضر مطالعه فرایند حذف کنکور سراسری ایران و ارائه یک مدل بر اساس نظریه داده‌بنیاد بود.
مقاله پژوهشی	روش پژوهش: پژوهش در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ با رویکرد کیفی و با استفاده از روش داده‌بنیاد انجام گرفت. ابزار پژوهش مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته بود. جامعه مورد مطالعه شامل همه متخصصان تعلیم و تربیت و صاحب‌نظران آموزش عالی بود. روش نمونه‌گیری هدفمند نظری بود و با معیار اشباع نظری با ۱۶ مصاحبه به پایان رسید. فرایند تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شیوه کدگذاری باز و محوری و انتخابی انجام گرفت و به منظور بررسی اعتبار و پایایی از روش لینکلن و گوبا استفاده شد.
دریافت	یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که مقوله محوری ضرورت و پیچیدگی حذف کنکور است و سایر مقوله‌ها در پنج مقوله شرایط علی (دو مقوله)، شرایط مداخله‌گر محیطی (دو مقوله)، ویژگی‌های زمینه‌ای (سه مقوله)، راهبردها (دو مقوله) و پیامدها (دو مقوله) دسته‌بندی شدند.
اصلاح	نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش می‌توان اذعان داشت که در رابطه با مسئله حذف کنکور از طرفی مسائلی چون رقابت‌های ناسالم و مسائل روانی و جابه‌جا شدن هدف‌های آموزشی موجب ایجاد احساس ضرورت حذف شده و از دیگر سو مسائلی همچون تقاضای بالا برای ورود به آموزش عالی فرایند حذف را با پیچیدگی روبه‌رو کرده است.
پذیرش	
انتشار	
۱۴۰۱/۰۴/۰۵	
۱۴۰۱/۰۷/۰۹	
۱۴۰۱/۰۹/۰۸	
۱۴۰۱/۱۰/۰۱	
واژه‌های کلیدی: کنکور، آزمون سراسری، سنجش و پذیرش دانشجو، آموزش عالی، فرایند حذف کنکور، نظریه داده‌بنیاد	

استناد: طالبیان، سیمیه؛ زندوانیان، احمد؛ شاکری، محسن (۱۴۰۱). مطالعه فرایند حذف کنکور سراسری بر اساس نظریه داده‌بنیاد. مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی، ۱۲ (شماره ۴۰)، ۷-۴۰ صفحه. DOI:10.22034/EMES.2023.545385.2332
ناشر: سازمان سنجش آموزش کشور حق مؤلف © نویسندگان.

مقدمه

هر سال میلیون‌ها دانش‌آموز در سراسر جهان در آزمون‌های مهمی شرکت می‌کنند که تعیین‌کننده پذیرش در دانشگاه است (آلن^۱، ۲۰۱۶). در بسیاری از موارد، نتایج این آزمون‌ها تنها معیار ورود داوطلبان به رشته‌های مورد نظر خود است. بنابراین، جای تعجب نیست که تحقیقات در مورد آزمون‌های با ریسک بالا در بیشتر موارد نشان داده است که آنها تأثیر زیادی بر پارادایم‌های آموزشی و سیستم‌های آموزشی در کشورهای مختلف دارند، از جمله ایجاد تغییر و شکاف در برنامه درسی، تغییر در روش‌های تدریس به کار گرفته شده توسط معلمان و همچنین تغییر در هدف‌های درسی و حتی تغییر در سبک‌های یادگیری فردی که به اصطلاح به ایجاد اثر واش‌بک^۲ منجر می‌شود (هاتی اوغلو^۳، ۲۰۱۶). در ایران نیز مدت‌هاست که اصلی‌ترین معیار و تعیین‌کننده برای وارد شدن به دانشگاه بالأخص ورود به رشته‌های مطرح و پول‌ساز، آزمون سراسری است (برازنده و زارعی، ۱۳۹۹) که تأثیرات مختلفی بر مسائل آموزشی و یادگیری دارد و از آنجا که یکی از راه‌های اصلی پیشرفت در شغل و حرفه برای افراد محسوب می‌شود موجب سرمایه‌گذاری همه‌جانبه از سوی خانواده‌ها و دانش‌آموزان در دوران متوسطه شده و به سبب این دغدغه افراد تمام هزینه‌ها و تلاش‌هایشان را وقف قبولی در آزمون سراسری می‌کنند (قلخان‌باز و خدایی، ۱۳۹۳).

از طرفی به علت افزایش متقاضیان و علاقه‌مندی برای تحصیلات عالی، عدم تناسب متقاضیان با ظرفیت دانشگاه‌ها، حجم زیاد بیکاران فارغ‌التحصیل، فرار مغزها و مشکلاتی از این دست و همچنین ایجاد شدن توقع همگانی برای دقیق و عادلانه بودن فرایند جذب دانشجو، تصمیم‌گیری برای نحوه پذیرش و گزینش دانشجو با چالش مواجه شده است (باقری‌خواه و همکاران، ۱۳۹۵). در سال‌های اخیر، ارگان‌های ذی‌ربط، تصمیم به ایجاد تغییراتی در فرایند گزینش دانشجو گرفتند که مهم‌ترین آنها تصویب قانون حذف تدریجی کنکور و استفاده از روش‌های جایگزین و ترکیبی برای پذیرش دانشجو است (کیانی، ۱۳۹۴). برنامه‌ریزی برای حذف کنکور از سال «۱۳۸۶» شروع شد و بنا بر آن قرار بود تا سال ۱۳۹۰ کنکور سراسری از صحنه رقابتی کشور حذف شود و پذیرش دانشجو بر اساس سوابق تحصیلی در دوره‌های مختلف صورت گیرد (صوفی‌آبادی، ۱۳۹۳). قربانی (۲۰۱۲) طرح حذف کنکور را دارای پیامدهای منفی از جمله محدود بودن به کلاس دانسته که برای استفاده در کل کشور دشوار است. از نظر وی اگرچه ارزیابی‌های جایگزین مزایای بسیاری دارند اما فقط در سطح کلاس عملی هستند و نه در سطح ملی. درنهایت به دلیل فراهم نبودن زیرساخت‌های لازم و همچنین وارد شدن برخی ایرادات به متن قانون توسط متخصصان و صاحب‌نظران و نیز نبود امکانات لازم برای برگزاری آزمون‌های استاندارد و هماهنگ برای مقاطع دبیرستان این قانون کنار

1. Allen
2. Washback effect
3. Hatipoğlu

گذاشته شد (کاهئی و باقی یزدل، ۱۳۹۳) و در سال ۱۳۹۳-۱۳۹۲ به قانون «سنجش و پذیرش دانشجو» تبدیل شد و در سال ۱۳۹۵ اصلاحیه‌ای برای آن صادر شد. بنابراین حذف صددرصدی کنکور جای خود را به شیوه پذیرش دانشجو در دانشگاه به روش ظرفیت رشته - محل و بر اساس سه شیوه پذیرش داد: الف- پذیرش بر اساس سوابق تحصیلی؛ ب- پذیرش بر اساس سوابق تحصیلی و آزمون عمومی؛ پ- پذیرش بر اساس سابقه تحصیلی و آزمون عمومی و آزمون اختصاصی (سایت مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ایران، ۱۴۰۰). بر این اساس، سهم سوابق تحصیلی دوران دبیرستان در پذیرش دانشجو سال به سال پررنگ‌تر شد. طرفداران این طرح معتقد بودند که این سیستم جدید می‌تواند مدرسه و دانشگاه را به سمت بالندگی سوق بدهد (مرکز اطلاع‌رسانی دانا، ۱۳۹۹). پس از آن به استناد تبصره ۴ از ماده ۵ قانون «سنجش و پذیرش دانشجو» قرار بر این شد که تأثیر سابقه تحصیلی سالانه به صورت تدریجی و صعودی صورت بگیرد و پس از پنج سال، حداقل هشتادوپنج درصد (۸۵٪) ظرفیت پذیرش دانشجو در کل کشور بر مبنای سابقه تحصیلی باشد و شورای عالی انقلاب فرهنگی در ادامه بر اساس مصوبه سال ۱۴۰۰، سهم سوابق تحصیلی را از سال ۱۴۰۲، به ۴۰ درصد قطعی افزایش داد و کنکور را به آزمون اختصاصی محدود کرد و در تصمیم‌گیری‌های اخیر طرح برگزاری آزمون سراسری در دو نوبت در دست اجرایی شدن است. با نگاه به مصوبات مختلف در رابطه با کنکور موضوع مشهود ناگزیری از حذف صددرصدی آزمون سراسری است. موضوعی که با نگاه به روش‌های پذیرش دانشجو در دانشگاه‌های مطرح دنیا نیز دیده می‌شود. هرچند روش‌های پذیرش دانشجو متأثر از مواردی نظیر جمعیت، عوامل فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، صنعتی، اوضاع جغرافیایی و تاریخی و حتی موقعیت استراتژیک از کشوری به کشور دیگر فرق می‌کند (قلی‌پور و همکاران، ۱۳۸۴) و از استفاده صرف از سوابق تحصیلی و یا در نظر گرفتن سوابق تحصیلی و نمرات آزمون‌های استاندارد به صورت هم‌زمان گرفته تا معیارهایی شامل معدل دبیرستان^۱ (GPA)، رتبه در کلاس، فعالیت‌های فوق برنامه و خدماتی، توصیه‌نامه‌ها، مقاله متقاضی، مدارک و مصاحبه را شامل می‌شود (تانتوی و ویلانکا^۲، ۲۰۱۹). باین وجود بسیاری از دانشگاه‌های برتر جهان آزمون را به عنوان یکی از شروط پذیرش در نظر گرفته و اذعان می‌کنند، متقاضیانی که در آزمون‌ها، نتایج خوبی می‌گیرند، توانایی موفقیت در دانشگاه را نیز دارند. آنها معتقدند که آزمون ورودی دانشگاه کمک می‌کند که عملکرد روزمره و کلاس به کلاس داوطلبان موفق، بهتر درک شود. به عنوان مثال، دانشگاه هاروارد در هنگام ثبت نام، آزمون‌های SAT و ACT را در کنار سابقه تحصیلی از داوطلبان درخواست و اعلام می‌کند که این آزمون‌ها یکی از پارامترهای پذیرش بوده و بهترین گزینه برای سنجش پیشرفت تحصیلی و سطح علمی افراد است (وبسایت دانشگاه هاروارد، ۲۰۲۰).

1. Grade Point Average
2. Tantoy&Villanca

در آسیا نیز پدیده کنکور دانشگاه‌ها در مقیاسی بی‌سابقه رخ می‌دهد. در چین، سالانه بیش از نه میلیون دانش‌آموز در آزمون گائوکائو (امتحان ورودی کالج ملی) شرکت می‌کنند. در ژاپن، فارغ‌التحصیلان دبیرستان برای آمادگی برای ورود به مؤسسات آموزش عالی، آزمون شیکن جیگوکو^۱ معروف به جهنم امتحان را می‌گذرانند. این دوره به‌عنوان مرحله‌ای حیاتی در آینده فرد تلقی می‌شود (آلن، ۲۰۱۶). «Selectividad» نام آزمون‌های ورودی به دانشگاه اسپانیا است، یک آزمون کتبی که دانش‌آموزان پس از دبیرستان شرکت می‌کنند و برای ورود به دانشگاه‌های دولتی در اسپانیا ضروری است. دانش‌آموزان معمولاً شش امتحان کتبی ۹۰ دقیقه‌ای را در چهار یا پنج روز در ماه ژوئن یا سپتامبر انجام می‌دهند. هدف از این آزمون‌ها ارزیابی ظرفیت دانشجویان برای شروع تحصیل در دانشگاه با ارزیابی دانش آنها است (برجی و سانچز^۲، ۲۰۱۹). وانگ (۲۰۱۱) عنوان می‌کند، سیاست‌های کنکور معیاری است که توسط دولت‌ها و مؤسسات آموزش عالی برای توزیع معتبر و تنظیم فرصت‌های آموزش عالی تهیه شده و مهم‌ترین عامل مؤثر در ایجاد عدالت و برابری برای دسترسی به آموزش عالی است (تانتوی و ویلانکا، ۲۰۱۹). با این آزمون‌ها تلاش می‌شود که میزان دانش اکتسابی و تحصیلی داوطلبان را بسنجند و از آنجا که تأثیر عمیقی بر آینده تحصیلی افراد دارند، پژوهش در مورد ویژگی‌های این آزمون‌ها بسیار حائز اهمیت است (دیز بدمار^۳، ۲۰۱۱).

همان‌طور که گفته شد در ایران نیز تلاش‌های گوناگونی به‌منظور اصلاح و بهبود کیفیت نظام آموزشی صورت گرفته است (شایسته‌فر و همکاران، ۲۰۱۲) اما به نظر می‌رسد در صورت بی‌توجهی به ابعاد مختلف و پیامدهای مثبت و منفی حذف کنکور سراسری، چالشی اساسی در نظام آموزشی کشور ایجاد شده و می‌تواند بر ابعاد زندگی حال و آینده دانش‌آموزان و خانواده‌ها اثر بگذارد. متأسفانه راه‌حلی که تاکنون برای مسئله کنکور ارائه شده موجب کم شدن حجم قابل توجهی از جمعیت علاقه‌مندان به کنکور با وجود تصویب چندین مصوبه در این راستا و قرار دادن مسیرهای مختلف برای ورود به دانشگاه نشده است. طبق آمار منتشر شده از سازمان سنجش در خبرگزاری‌ها در سه سال اخیر و وضعیت متقاضیان رشته‌ها، این موضوع را تأیید می‌کند (علوم تجربی (۶۴۲۲۲۸، ۶۳۷۰۹۴، ۵۹۴۲۵۹، ۶۳/۵ درصد، ۵۶/۹۴ درصد، ۴۲/۷ درصد، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹)، علوم ریاضی و فنی (۱۴۴۴۳۷، ۱۶۴۲۷۸، ۱۵۵۲۵۰، ۱۴/۲۸ درصد، ۱۴/۶۸ درصد، ۱۱/۱۶ درصد، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹) و علوم انسانی (۲۰۴۹۳۶، ۲۸۲۱۵۱، ۳۵۵۵۸۵، ۲۰/۲۶ درصد، ۲۵/۴۹ درصد، ۲۵/۵۵ درصد، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹)^۴. این آمار نشان

1. Shiken Jigoku
2. Borji & Sánchez
3. Díez Bedmar

۴. جزئیات و تعداد داوطلبان کنکور ۹۷ / آمار به تفکیک رشته (۱۳۹۷). بازیابی شده در ۵/۸/۱۳۹۹ از <https://www.kanoon.ir/Article/200052>. تعداد شرکت‌کنندگان کنکور (۱۳۹۸). بازیابی شده در ۵/۸/۱۳۹۹ از <https://iranmoshavere.com>. آمار نهایی شرکت‌کنندگان کنکور سراسری (۱۳۹۹). بازیابی شده در ۵/۸/۱۳۹۹ از <https://iranmoshavere.com>.

می‌دهد که هنوز هم از بین تعداد ثبت‌نام کنندگان به تفکیک رشته، رشته علوم تجربی، رکورددار تعداد متقاضیان است و اکثریت این افراد هم با رویای رسیدن به رشته‌های اصلی و درآمدزای این گروه همچون پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی و بینایی و شنوایی‌سنجی پا به عرصه این رقابت گذاشته‌اند. با توجه به این موضوعات و همچنین تصویب مکرر قوانین و مصوبات جدید برای این موضوع حساس و مهم، به نظر می‌رسد که مراجع تصمیم‌گیری و قانون‌گذاری نیز در این باره دچار سردرگمی و ابهام هستند و همین امر ضرورت اجرای پژوهش‌های علمی و دقیق در این زمینه را دوچندان می‌کند. بنابراین در پژوهش حاضر تلاش شده است تا با بهره‌گیری از روش کیفی نظریه داده‌بنیاد، فرایند حذف کنکور در قالب یک مدل به همراه ابعاد گوناگون مورد مطالعه قرار داده شود که می‌تواند وجه تمایز این پژوهش از پژوهش‌های پیشین در این زمینه باشد. این پژوهش به دنبال پاسخ به پرسش‌های زیر است:

۱. پدیده محوری در الگوی فرایند حذف کنکور سراسری چیست؟
۲. شرایط علی ایجادکننده پدیده محوری در الگوی فرایند حذف کنکور سراسری کدام‌اند؟
۳. راهبردهای مواجهه با پدیده محوری در الگوی فرایند حذف کنکور سراسری کدام‌اند؟
۴. شرایط زمینه‌ای اثرگذار بر راهبردهای مواجهه با پدیده محوری در فرایند حذف کنکور سراسری کدام‌اند؟
۵. شرایط مداخله‌گر محیطی اثرگذار بر راهبردهای مواجهه با پدیده محوری در الگوی فرایند حذف کنکور سراسری کدام‌اند؟
۶. پیامدهای حاصل از راهبردهای مواجهه با پدیده محوری در الگوی حذف کنکور سراسری کدام‌اند؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

در بخش اول به نحوه پذیرش دانشجو در دانشگاه‌های برتر جهان طبق رتبه‌بندی تایمز^۱ و QS^۲ (۲۰۲۱) اشاره شده است. از آنجا که نظام رتبه‌بندی تایمز یکی از معتبرترین نظام‌های بین‌المللی در جهان است (شاهی و علوی مقدم، ۱۳۹۶) و نظام رتبه‌بندی کیو اس یکی از نظام‌های پربازدید و پرارجاع محسوب می‌شود (یزدی، ۱۳۹۳)، ابتدا ۵۰ دانشگاه برتر اعلام شده در سال ۲۰۲۱، از وب‌سایت هر کدام از این رتبه‌بندی‌ها استخراج شد و سپس هفده دانشگاه مشترک و حائز رتبه عالی، انتخاب و به سه بخش آمریکا و انگلستان و سوئیس تقسیم‌بندی و با بررسی وب‌سایت‌های این دانشگاه‌ها شیوه پذیرش آنها استخراج شد. بر اساس یافته‌ها به‌طور کلی در آمریکا دانشگاه‌های معروف دولتی و خصوصی از نظام گزینشی پیروی کرده

1. <https://www.timeshighereducation.com/student/best-universities/best-universities-world>, Retrieved from 2020, November, 1

2. <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings>, Retrieved from 2020, November, 1

و از متقاضیان نمرات پیشرفت تحصیلی و همچنین نمرات آزمون‌های استاندارد بالاتری را انتظار دارند. در این دانشگاه‌ها فعالیت‌های فوق برنامه دانش‌آموزان و توانایی‌ها و استعداد‌های آنها جزو ملاک‌های پذیرش محسوب می‌شود. بسیاری از دانشگاه‌های برتر آمریکا به‌طور کلی سیاست واحدی در پذیرش دانشجو دارند و تفاوت‌های آنها در جزئیات است. یکی از این مشترکات، رویکرد کلی گرا است، در این رویکرد دانشگاه‌ها عنوان می‌کنند که برای پذیرش متقاضیان مجموعه توانایی‌ها و مدارک و درخواست‌های فرد را به‌طور جامع بررسی کرده و نمره نهایی پذیرش فرد بر اساس تمام مؤلفه‌ها و بدون مقایسه با بقیه افراد ارزیابی می‌شود، نه اینکه بر اساس یک نمره خاص. در این پژوهش، پذیرش دانشگاه‌های کلمبیا، کرنل، جان هابکینز، پنسیلوانیا، شیکاگو، پرینستون، ییل، ماسوچست، کالیفرنیا، هاروارد، استنفورد بررسی شد که شرایط پذیرش آنها مشترک بود: ۱. برنامه ائتلاف یا برنامه مشترک یا برنامه (QuestBridg)؛ ۲. فرم مکمل (شامل پرسشنامه مخصوص دانشگاه)؛ ۳. هزینه ثبت نام یا فرم معافیت از هزینه؛ ۴. کارنامه و سوابق تحصیلی رسمی؛ ۵. گزارش مدرسه و توصیه‌نامه مشاور؛ ۶. توصیه‌نامه دو نفر از معلمان دبیرستان؛ ۷. نمره‌های میان سال دانش‌آموز؛ ۸. آزمون‌های استاندارد SAT یا ACT؛ ۹. مصاحبه.

در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی انگلستان، به‌طور کلی پذیرش به‌صورت غیرمتمرکز است و از قوانین کلی پیروی نمی‌کند و نهادی وجود ندارد که مسئول گزینش دانشجویان باشد. یکی از شرایط ورود به دانشگاه‌ها کسب گواهی آموزش عمومی دبیرستان است. چهار دانشگاه آکسفورد، کمبریج، امپریال و UCL انتخاب شدند. شرایط پذیرش دانشگاه آکسفورد شامل (۱) پر کردن فرم درخواست UCAS (خدمات پذیرش دانشگاه‌ها و کالج‌ها)، ۲. مصاحبه، ۳. معرفی‌نامه، ۴. پرداخت هزینه برای پر کردن فرم، ۵. ثبت نام در آزمون، ۶. کار کتبی؛ دانشگاه کمبریج شامل (۱) ارسال درخواست از طریق UCAS، ۲. انتخاب رشته، ۳. انتخاب دانشکده مورد نظر، ۴. ارسال درخواست در تاریخ مقرر، ۵. پرسشنامه اضافی دانشگاه، ۶. ارزیابی کتبی، ۷. مصاحبه؛ شرایط دانشگاه امپریال و UCL نیز مانند دو دانشگاه قبل است به‌استثنای اینکه این دو دانشگاه به‌جز رشته‌های خاص مانند پزشکی آزمونی برای ورود ندارند^۱.

دو دانشگاه ETH و EPFL از کشور سوئیس که حائز رتبه‌های زیر ۵۰ بودند نیز بررسی شدند. پذیرش دانشگاه ETH به سه روش انجام می‌گیرد: ۱. بدون آزمون، ۲. با آزمون، ۳. آزمون جامع. پذیرش در رشته مورد نظر مستلزم ارائه تحصیلات قبلی مورد نیاز برای رشته انتخاب‌شده، از جمله مهارت‌های زبان است. کسی که در یک رشته خاص پذیرفته شود، حق پذیرش در دیگری را کسب نمی‌کند. اینکه فرد باید از طریق کدام‌یک از این موارد ثبت نام کند تا زمانی که مدارک و فرم ثبت نام او توسط این دانشگاه بررسی نشود، مشخص نمی‌شود. هدف از آزمون این است که اطمینان یابند که افراد از دانش و مهارت کافی

۱. این موارد حاصل بررسی سایت‌های دانشگاه‌های آکسفورد، کمبریج، امپریال و UCL است که آدرس در بخش منابع ذکر شده است.

برای موفقیت در این دانشگاه برخوردار هستند. شرایط دانشگاه EPFL، شامل (۱). گواهی متوسطه یا در صورت نیاز دیپلم آموزش عالی، ۲. رنوشت گواهی دبیرستان (یا در صورت نیاز دیپلم آموزش عالی)، ۳. کارنامه سال آخر از آموزش متوسطه (پیش‌دانشگاهی)، ۴. در صورت نیاز، گواهی پایان تحصیلات از مؤسسات آموزش عالی قبلی، ۵. پرداخت هزینه درخواست. متقاضیانی که گواهی دبیرستان ندارند یا برنامه تحصیلی خود را در یک مؤسسه آموزش عالی شروع نکرده‌اند و یا به پایان نرسانده‌اند، فقط از طریق کنکور پذیرفته می‌شوند. کنکور جامع EPFL از ده شاخه زیر تشکیل شده است: ۱- ریاضیات I، ۲- ریاضیات II، ۳- فیزیک، ۴- علوم کامپیوتر و محاسبات علمی، ۵- شیمی، ۶- زیست‌شناسی، ۷- زبان فرانسوی، ۸- زبان آلمانی، ایتالیایی، انگلیسی یا اسپانیایی (انتخاب با فرد)، ۹- تاریخ، ۱۰- جغرافیا^۱.

مطالعات انجام‌شده در ایران و خارج از ایران

در حوزه داخلی یافته‌های ذوالفقارنسب و همکاران (۱۳۹۵) نشان داد که سوابق تحصیلی و نمرات آزمون سراسری، هرکدام به صورت مجزا، دارای ضریب تعمیم‌پذیری بهینه بوده و به منظور ارتقای فرد به مراحل بعدی آموزش مفید هستند. شایسته‌فر و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهش خود در فاز کیفی ۱۴ مقوله: روش تدریس معلم، کلاس‌های آمادگی برای آزمون، فعالیت‌های ارائه‌شده توسط معلم، مدیریت زمان، حالات عاطفی/روحي - روانی دانش‌آموز، حالات عاطفی/روحي - روانی معلم، استفاده مؤگد معلم از محتوا و مهارت‌های خاص، ارزشیابی دانش‌آموزان توسط معلم، کیفیت خروجی و برونداد کلاس‌های زبان انگلیسی دبیرستان، عدالت در سنجش و پذیرش، فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان، استفاده مؤگد معلم از مواد درسی و یا کمک‌درسی خاص، کیفیت و اعتبار ملاک‌ها و آزمون‌های جدید، کیفیت و عمق یادگیری دانش‌آموز را شناسایی کردند. نتایج تحلیل محتوای مصاحبه‌ها و تحلیل داده‌های کمی نشان داد که نظرات مدرسان و معلمان با نظرات سیاست‌گذاران به‌ویژه در مقوله‌های عدالت در آزمون، هدف‌های آموزشی/یادگیری و طراحی، تدریس و برنامه‌ریزی، دارای تفاوت است. قنبری و همکاران (۱۳۹۹) با استفاده از روش کیفی ۲۰ شاخص برای عدالت شناسایی کردند که عبارت بودند از: شفافیت در رویه‌ها و فرایند-میزان و نحوه تأثیر سوابق تحصیلی-انعکاس دیدگاه‌های معلمان سراسر کشور در طراحی سؤال‌ها - جامع بودن سنجش- رعایت حقوق داوطلبان با توجه به تغییر نظام‌های آموزش و پرورش (نظام قدیم و جدید)- دسترسی و نزدیکی همه داوطلبان به محل آزمون- شرایط مناسب و یکسان حوزه‌های برگزاری آزمون- ارائه مشاوره لازم و یکسان به همه داوطلبان کشور- اطلاع‌رسانی به موقع و درست به تمام داوطلبان در مناطق مختلف کشور- پاسخگویی یکسان به همه داوطلبان- توجه به افراد کم‌توان- فرصت برابر برای ورود به دانشگاه برای همه داوطلبان (جنسیتی، مذهبی، قومیتی و اجتماعی)- دسترسی برابر افراد در

۱. این موارد حاصل بررسی سایت‌های دانشگاه‌های ETH و EPFL است که آدرس آنها در بخش منابع ذکر شد است.

انتخاب دانشگاه‌های کشور- توجه به امکانات و محرومیت‌های مناطق- عدم تأثیر وضعیت اقتصادی داوطلبان در سنجش آنان- مشارکت ذی‌نفعان در فرایند پذیرش- رضایت ذی‌نفعان- ایمن بودن کنکور (امنیت کنکور)- ارائه فرصت‌های متعدد به داوطلبان برای ورود به دانشگاه- توزیع مناسب افراد در رشته‌ها و دانشگاه‌ها.

در حوزه پژوهش‌های خارجی کیراک^۱ (۲۰۱۶) با هدف بررسی احساسات و افکار دانش‌آموزان دبیرستان در مورد کنکور ترکیه، چهار موضوع را مشخص کرد: ۱. اضطراب، ۲. انتظارات، ۳. مسئولیت‌های خانواده، ۴. دري به آینده. شرکت‌کنندگان در رابطه با کنکور اظهار داشتند که ترس، ناامیدی، نگرانی، درماندگی و وحشت را تجربه کرده‌اند که همگی ابعاد عاطفی اضطراب است. به‌علاوه، برخی از شرکت‌کنندگان امتحانات را مسئله‌ای همه یا هیچ تلقی می‌کردند و احساس می‌کردند انتظارات خانواده‌هایشان بار جدی بر دوش آنهاست. شرکت‌کنندگان امتحانات ورودی دانشگاه را با موجودات زنده، اشیا یا شخصیت‌هایی مانند «سگ»، «کاکتوس» یا «حشره» مرتبط کردند و سرانجام این آزمون را «دری» دانستند که به آینده آنها باز می‌شود و آن را به‌عنوان یک فرصت تصور می‌کردند. بر اساس پژوهش هاتی اوغلو (۲۰۱۶)، در ترکیه نظام آموزشی بسیار امتحان‌محور است. «عملکرد دانش‌آموزان، معلمان و حتی مدرسه‌ها در هر حلقه از سیستم با بررسی عملکرد دانش‌آموزان در امتحانات مختلف ارزیابی می‌شود». یافته‌های گلگر^۲ (۲۰۲۰) نشان داد که در سال ۲۰۰۹ برای کسانی که وارد دانشگاه شدند، آزمون‌های پرتغالی، ریاضیات و علوم پایه قدرت پیش‌بینی بیشتری داشتند در حالی که آزمون‌های علوم انسانی و زبان‌های خارجی نتایج غیرقابل توجهی داشتند. در سال ۲۰۱۲ در اولین مرحله آزمون ملی سطح متوسطه نشان داد که نتایج هر چهار آزمون زبان، ریاضیات، علوم انسانی و علوم پایه قدرت پیش‌بینی عملکرد تحصیلی در دانشگاه را به‌خوبی داشتند. لی و هلوینگ^۳ (۲۰۲۰) در پژوهش خود نتیجه گرفتند که با توجه به اینکه گائوکائو یک امتحان ورودی اجباری پس از اتمام دبیرستان برای همه دانش‌آموزان چینی بوده اغلب با استرس روانی در میان دانش‌آموزان در ارتباط است. همچنین دانش‌آموزان از تمام زمینه‌ها درگیری روانی را با توجه به دیدگاه‌های کلی خود در مورد هدف‌های آموزش و فشار خارجی ناشی از بررسی گائوکائو با ریسک بالا گزارش کرده‌اند. نابرابری بیشتر به خاطر سابقه خانوادگی، منابع و کیفیت تدریس تشدید شده است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر با استفاده از نظریه داده بنیاد اجرا شد. در این روش، تحقیق را با گزاره‌های نظری یا

1. Çirak
2. Golgher
3. Liu & Helwig

فرضیه‌ها آغاز نمی‌کنند، بلکه داده‌ها به خودی خود صحبت می‌کنند (کارا، ۲۰۱۳). از آنجاکه هدف از اجرای این پژوهش، مطالعه فرایند حذف کنکور سراسری بود، جامعه هدف تمامی متخصصان تعلیم و تربیت و صاحب‌نظران حوزه آموزش عالی بوده و نمونه‌گیری به روش هدفمند نظری و گلوله برفی صورت گرفت. در این پژوهش، گروه نمونه به صورتی انتخاب شدند که بتوان به وسیله ایشان کدهای قابل توجهی استخراج کرد و به درک عمیقی از موضوع مورد مطالعه رسید. برای این منظور، اعضای گروه نمونه شامل هشت تن از متخصصان و صاحب‌نظران این حوزه در سازمان سنجش و دو تن از رؤسای دانشگاه یزد و معاونان آموزشی و همچنین استادان صاحب‌نظر در حوزه آموزش عالی انتخاب شدند (جزئیات در جدول (۱) نشان داده شده است). ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختاریافته بود که تا زمان اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت و در نهایت با ۱۶ مصاحبه (۱۳ مصاحبه اصلی و ۳ مصاحبه تکمیلی) بسته شد. به منظور ملاحظات اخلاقی اسامی مصاحبه‌شوندگان نزد محقق محفوظ بود و فایل‌های پیاده‌سازی مصاحبه‌شوندگان به صورت کدهای الفبای انگلیسی نام‌گذاری شد. فرایند تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شیوه کدگذاری باز و محوری و انتخابی انجام گرفت. برای اعتبار و پایایی تحقیقات کیفی، لینکلن و گوبا (۱۹۹۴) از جمله افرادی هستند که برای ایجاد و گسترش روش‌های ارزیابی اعتبار تحقیقات کیفی تلاش کرده و مفاهیمی را ابداع کرده‌اند (عباس‌زاده، ۱۳۹۱). این مفاهیم عبارت‌اند از: ۱. اعتبارپذیری (قابلیت اعتبار)؛ ۲. انتقال‌پذیری (قابلیت انتقال)؛ ۳. تأییدپذیری (قابلیت تأیید)؛ ۴. قابلیت اطمینان (حریری، ۱۳۸۵، ص ۶۵-۷۵). در این پژوهش به منظور بررسی اعتبار و پایایی از روش لینکلن و گوبا استفاده شد.

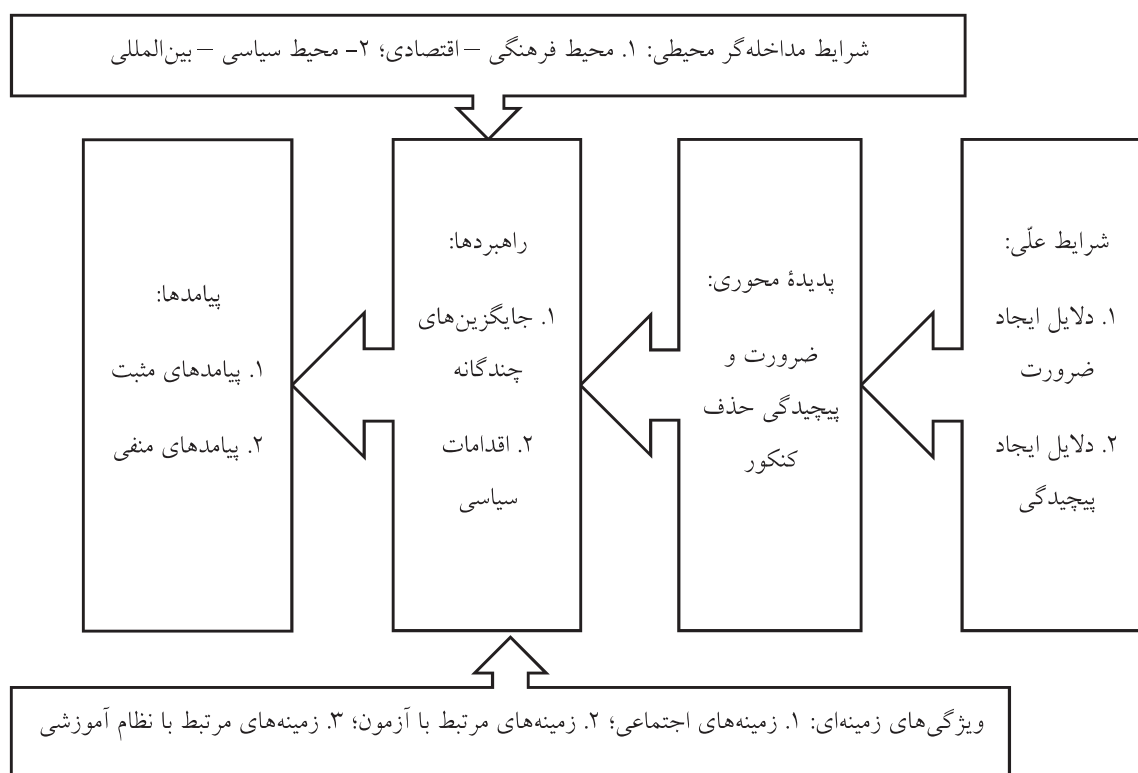
جدول (۱) اطلاعات گروه نمونه

ردیف	جنسیت	مدرک	شغل	محل کار
۱	مرد	دکترای تخصصی	عضو هیئت علمی	دانشگاه یزد
۲	زن	دکترای تخصصی	معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی اسبق دانشگاه یزد	دانشگاه یزد
۳	مرد	دکترای تخصصی	ریاست اسبق دانشگاه یزد	دانشگاه یزد
۴	مرد	دکترای تخصصی	مدیر کل آموزش دانشگاه یزد	دانشگاه یزد
۵	مرد	دکترای تخصصی	نماینده اسبق تام‌الاختیار سازمان سنجش	دانشگاه یزد
۶	مرد	دکترای تخصصی	ریاست اسبق آزمون‌سازی سازمان سنجش و استاد دانشگاه طباطبائی	دانشگاه علامه طباطبائی
۷	مرد	دکترای تخصصی	ریاست اسبق دانشگاه یزد	دانشگاه یزد

ردیف	جنسیت	مدرک	شغل	محل کار
۸	مرد	دکترای تخصصی	ریاست اسبق دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی	دانشگاه یزد
۹	مرد	دکترای تخصصی	مدیر کل دفتر آزمون سازی و روان سنجی سازمان سنجش آموزش کشور	دانشگاه تهران
۱۰	مرد	دکترای تخصصی	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران و دارای سابقه کار با سازمان سنجش آموزش کشور	دانشگاه تهران
۱۱	مرد	دکترای تخصصی	عضو هیئت علمی سازمان سنجش آموزش کشور	سازمان سنجش آموزش کشور
۱۲	زن	دکترای تخصصی	عضو هیئت علمی سازمان سنجش آموزش کشور	سازمان سنجش آموزش کشور
۱۳	مرد	دکترای تخصصی	عضو هیئت علمی سازمان سنجش آموزش کشور	سازمان سنجش آموزش کشور
۱۴	مرد	دکترای تخصصی	عضو هیئت علمی سازمان سنجش آموزش کشور	سازمان سنجش آموزش کشور
۱۵	مرد	دکترای تخصصی	عضو هیئت علمی سازمان سنجش آموزش کشور	سازمان سنجش آموزش کشور
۱۶	مرد	دکترای تخصصی	ریاست گروه مطالعات اجتماعی سازمان سنجش آموزش کشور	سازمان سنجش آموزش کشور

یافته‌ها

هدف از اجرای این پژوهش، ایجاد مدل مناسبی برای فرایند حذف کنکور سراسری است. برای این منظور، از متن مصاحبه‌ها مفاهیمی که واحدهای تحلیل محسوب می‌شوند، به عنوان کدهای باز استخراج شدند و از طریق کدگذاری باز ۱۳۱۵ مفهوم به دست آمد که با طبقه‌بندی مفاهیم، ۳۷ مقوله فرعی ایجاد شد و در ادامه با کدگذاری محوری ۱۲ مقوله اصلی شکل گرفت (شکل ۱). سرانجام، مقوله‌ها در شش وجه مدل قرار گرفتند، به این ترتیب که مقوله (پدیده) اصلی ضرورت و پیچیدگی حذف کنکور شناخته شد.

شکل (۱) الگوی پارادایمی فرایند حذف کنکور

در شکل (۱) الگوی پارادایمی فرایند حذف کنکور که شش وجه مدل (شرایط علی، پدیده محوری، راهبردها، پیامدها و همچنین شرایط مداخله‌گر محیطی و ویژگی‌های زمینه‌ای) نشان می‌دهد، آورده شده است.

جدول (۲) کدگذاری باز، محوری و انتخابی

ابعاد مدل	مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفهوم	
پدیده محوری	ضرورت و پیچیدگی حذف کنکور	پیچیدگی حذف	نبود اطلاع رسانی دقیق و دخالت ندادن نخبگان در تصمیم گیری، نبود نگاه متخصصانه به سیاست گذاری ها، تدوین راه حل های سطحی و غیر متخصصانه برای کنکور، لزوم برنامه ریزی متناسب با شرایط، ضرورت برنامه ریزی محتاطانه و دقیق.	
		ضرورت حذف	احساس ضرورت برای حذف کنکور، تأثیر حذف کنکور بر تدریس و ابتکار عمل معلم، وجود پیامدهای نامطلوب آموزشی برای کنکور، تعیین سرنوشت تحصیلی ۱۲ ساله فرد در چند ساعت از معضلات کنکور، گزینش داوطلبان صرفاً بر اساس نتیجه کنکور.	
شرایط علی	دلایل ایجاد ضرورت حذف کنکور	رقابت	وجود رقابت غیرطبیعی برای کنکور، رقابت جامعه برای قبولی در رشته بهتر، تأثیر رقابت در راه یابی به دانشگاه بر خانواده ها، تأثیر رقابت در راه یابی به دانشگاه بر دانش آموزان.	
		مسائل روانی	برچسب زدن به افراد در صورت قبول نشدن در کنکور، افسردگی، ایجاد ضعف روحی در افراد، افزایش اضطراب و استرس با توجه به رقابت بالا برای رشته های پزشکی	
		جابه جایی هدف	تبدیل شدن کنکور به یک ملاک، هدف قرار گرفتن موفقیت در آزمون، قرار گرفتن موفقیت در گرو کنکور، هدف محور شدن کنکور، خلاصه کردن تمام موفقیت ها به موفقیت در کنکور.	
		فرار مغزها	بازی کردن نقش سکوی پرناب برای مهاجرت دانشجویان توسط دانشگاه های تاپ در ایران (فراری دادن نخبگان)، جداسازی نخبه ها و معرفی به جهان.	
	دلایل ایجاد پیچیدگی کنکور	مافیای و مؤسسات کنکور	نفوذ مؤسسات آموزشی در افکار مردم، ورود فساد به کنکور از طریق مؤسسات آموزشی، گردش مالی بالای مؤسسات آموزشی عامل مقاومت در برابر حذف کنکور.	
		اجرای قانون	اجرایی نشدن قانون، سردرگمی در اجرای قانون، نبود ملزومات اجرایی شدن قانون، همخوانی نداشتن قانون حذف کنکور با سازوکارهای علمی.	
		تقاضای بالای رشته ها و دانشگاه های خاص	وجود تقاضای زیاد برای کنکور، بالا بودن حجم متقاضیان ورود به دانشگاه، نبود تناسب بین عرضه و تقاضا، رشته های پرطرفدار مشکل اساسی کنکور.	
		تفاوت سطح دانشگاه ها	توزیع نابرابر دانشجویان نخبه بین دانشگاه ها، وجود دانشجویان ممتاز عامل ارتقای سطح دانشگاه، توزیع نابرابر بودجه بین دانشگاه ها، توزیع نابرابر امکانات بین دانشگاه ها.	
		نبود جایگزین مناسب	نبود جایگزین مناسب، نبود شرایط یکسان قبل از کنکور، دشواری پیدا کردن جایگزین برای کنکور، غیر شفاف شدن نظام پذیرش دانشجو با حذف کنکور	
		محیط فرهنگی - اقتصادی	محیط فرهنگی	ساختار فرهنگی نامطلوب، فرهنگ لزوم رفتن به دانشگاه در خانواده ها، لزوم تغییر فرهنگ و ذهنیت خانواده ها در مورد ورود به دانشگاه، رواج فرهنگ مدرک گرایی به جای علم گرایی.
	شرایط مداخله گر محیطی	محیط اقتصادی	محیط اقتصادی	ساختار اقتصادی نامطلوب، ضرورت تقویت بخش خصوصی، وجود درآمدهای نجومی در برخی رشته ها مثل پزشکی، ایجاد شدن مشاغل زیاد در حواشی کنکور
			محیط سیاسی	ساختار دولتی اشتباه، متأثر بودن دانشگاه ها از تحولات سیاسی، تأثیر تغییر دولت ها بر پذیرش دانشجو، نیاز به برنامه های فرا جناحی، تبدیل شدن سنجش به ابزار قدرت سیاسی
محیط سیاسی - بین المللی		تجارب بین المللی	تخصیص بورس های قوی به دانشجویان در دانشگاه های تاپ دنیا، دریافت تعهد قوی برای خدمت از دانشجویان در دنیا، خصوصی بودن دانشگاه های تاپ دنیا	

ابعاد مدل	مفوله اصلی	مفوله فرعی	مفهوم	
ویژگی‌های زمینه‌های	زمینه‌های اجتماعی	تبلیغات	تبدیل شدن قبولی دانش‌آموزان در رشته‌ها و دانشگاه‌های برتر به شوهای تبلیغاتی مدرسه‌ها، نبود نظارت بر تبلیغات کنکوری صداوسیما، تبلیغات مسموم کنکور در رسانه	
		نقش خانواده	علاقه خانواده‌ها به راه‌یابی فرزندان‌شان به دانشگاه، واکنش مثبت خانواده‌ها به عملکرد مدرسه‌ها، تأثیر فشار خانواده‌ها برای انتخاب رشته، تبدیل کنکور به دغدغه‌ای برای خانواده‌ها	
	زمینه‌های مرتبط با آزمون	امنیت و سلامت کنکور	امنیت آزمون سراسری، قابل اطمینان بودن کنکور، مطمئن بودن کنکور، وجود امنیت در کنکور، عدم امکان پارتی‌بازی در کنکور، فسادناپذیری کنکور	
		سهمیه‌ها	سهمیه‌ها عامل تخریب کنکور، حذف همه سهمیه‌ها راه حل آسیب‌های کنکور، سهمیه‌بندی مناطق گامی در برقراری عدالت آموزشی، سهمیه مناطق راه حل جبران کمبودهای منطقه‌ای	
		توان ارزیابی آزمون	استاندارد بودن سؤال‌های کنکور، بالا بودن سطح کیفی سؤال‌ها، هماهنگی سؤال‌های آزمون سراسری با تکنیک‌های مؤسسات آموزشی، لزوم وجود بانک سؤال‌های کالیبرشده	
	زمینه‌های مرتبط با نظام آموزشی	ناکارآمدی محتوای آموزشی	وجود محتواهای بدون ارزش علمی، عدم کارایی محتوای کتاب‌های درسی، لزوم استفاده از کتاب‌های کمک‌درسی برای یادگیری محتوا، تناسب نداشتن محتوای درسی با صلاحیت معلم	
		ناکارآمدی نظام آموزشی	نبود خلاقیت‌پروری و کور کردن استعدادها، طراحی غلط نظام آموزشی، لزوم تغییر سیستم از پایه اول ابتدایی، اثرپذیری هدف‌های عالی آموزش و پرورش از کنکور	
		هم‌راستایی آموزش و پرورش عالی با آموزش عالی	لزوم هماهنگی آموزش و پرورش و وزارت علوم، نبود هماهنگی بین آموزش و پرورش و آموزش عالی، ضرورت ادغام دو وزارتخانه	
	راهبردها	جایگزین‌های چندگانه	پذیرش توسط دانشگاه	نبود زمینه مناسب برای واگذاری پذیرش به دانشگاه‌ها، آسیب‌زایی بیشتر در صورت واگذاری پذیرش به دانشگاه‌ها، وجود تجربه ناموفق در بحث واگذاری پذیرش به دانشگاه‌ها
			سوابق تحصیلی استاندارد	لزوم آزمون‌های استاندارد برای مدرسه‌ها، پایین بودن معدل در مناطق محروم، دشوار بودن هم‌ترازی معدل و درس‌ها، تأمین نشدن امنیت امتحانات در صورت اکتفا به سابقه تحصیلی
			حفظ کنکور	لزوم حفظ کنکور کنونی با توجه به نبود شرایط مساعد، لزوم تبدیل شدن کنکور به آزمون سنجش استعداد تحصیلی، لزوم حفظ کنکور برای دانشگاه‌های سطح بالا
		اقدامات سیاستی	سوق دادن به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	هدایت افراد به سمت رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش، تقویت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، بهینه‌سازی مدیریت آموزش عالی با تقویت سازمان‌های فنی و حرفه‌ای
تغییر تدریجی			لزوم توجه به مسئله تغییر تدریجی، زمان‌بر بودن تغییرات، لزوم ایجاد تغییر تدریجی در کنکور، آسیب دیدن چندین نسل در اصلاحات ناگهانی	
مشاوره و هدایت تحصیلی			تأکید مشاوره‌های تحصیلی بر رشته‌های خاص و دانشگاه‌های خاص، همسو نبودن مشاوره‌های تحصیلی با علایق دانش‌آموزان	
تعدد دفعات برگزاری			لزوم برگزاری کنکورهای متعدد در سال به جای یک آزمون کنکور، از بین رفتن آسیب‌های روان‌شناختی کنکور با برگزاری کنکورهای متعدد	
جدایی سنجش و پذیرش			لزوم جدایی سنجش از پذیرش، غیرمتمرکز شدن فرایند سنجش داوطلبان، جدایی سنجش از پذیرش، واگذاری پذیرش به دانشگاه‌ها به پیشنهاد سازمان سنجش	
برگشت‌پذیری انتخاب			وجود قوانین مشکل برای تغییر رشته در داخل دانشگاه، دادن فرصت مجدد به دانش‌آموزان برای انتخاب رشته‌هایی متفاوت از رشته‌های مربوط به شاخه تحصیلی خودشان	

ابعاد مدل	مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفهوم
پایه‌ها	پایه‌های فردی	یادگیری عمیق	تغییر رویکرد اجتماع به سمت تست‌زنی، از بین رفتن یادگیری و خلاقیت، عدم یادگیری عمقی مطالب، لزوم توجه به اهمیت یادگیری در طرح جایگزین
		سطح کیفی دانشجویان	سطح علمی پایین ورودی‌های دانشگاه، همگن نبودن دانشجویان کلاس از نظر علمی، سطح پایین فارغ التحصیلان دانشگاه‌های غیردولتی
	پایه‌های اجتماعی	کنکورهای متعدد	ایجاد شدن کنکورهای متعدد با حذف کنکور، ایجاد شدن کنکورهای جدید با حذف کنکور، ایجاد شدن کنکورهای متعدد به جای یک کنکور در صورت استفاده از سوابق تحصیلی
		پارچایی مافیا و مؤسسات کنکور	نفوذ مؤسسات آموزشی در بخش‌هایی علاوه بر کنکور، از بین رفتن مؤسسات آموزشی با حذف کنکور، تغییر جهت مؤسسات کنکور از تستی به تشریحی با حذف کنکور
		عدالت آموزشی	وجود نوعی احساس برابری در کنکور، کنکور زمینه‌ساز احساس حداقلی عدالت برای مناطق محروم، ناتوانی از حذف کنکور در برقراری عدالت، دخیل نبودن پارتی در کنکور

در جدول (۲) مفاهیم و مقوله‌های فرعی و اصلی و ابعاد به‌دست آمده برای مدل نظری که با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی استخراج شده‌اند، آورده شده است.

بحث

پدیده محوری

ضرورت حذف کنکور: زمانی که موضوعی در مراجع قانونی به بحث گذاشته شده و برایش قانون تعریف می‌شود، به این معناست که یک احساس نیازی در اجتماع برای آن وجود دارد، اما در رابطه با این موضوع خاص شیوه برخورد با این قضیه نادرست بوده است. در این راستا شرکت‌کننده شماره ۱۵ عنوان کرد: «حذف کنکور با توجه به پیامدهای نامطلوبی که در حیطه آموزشی، اقتصادی و بهداشت روانی داوطلبان دارد، ضروری است. البته در شرایطی که جایگزین مناسبی برای آن پیشنهاد شود». این نتایج با نتایج کیانی (۱۳۹۴)، فتح‌آبادی و همکاران (۱۳۹۶) و ریچز^۱ (۲۰۱۰) همسو است.

پیچیدگی حذف کنکور: مصاحبه‌شوندگان معتقد بودند که با توجه به اهمیت و حساسیت موضوع می‌بایست از نظر متخصصان و نخبگان این امر بیشتر استفاده می‌شد و با انجام نشدن این مهم و نبود جایگزین واحد برای کنکور، مسئله حذف کنکور با پیچیدگی همراه شده است. در این راستا شرکت‌کننده شماره ۹ عنوان کرد: «... یعنی اینکه سیاست‌گذاری که تخصص نداشته باشد، وارد این بحث نشه، وقتی فرد فرق استاندارد و هنجار را نمی‌داند، فرق ملاک محور بودن و هنجار محور بودن را نمی‌داند، خوب هیچ جای دنیا این جور نیست، یعنی ببینید قانون سیارا ترامپ عوض می‌کنه، ساختار مملکتی را عوض می‌کنه، اما یک عدد از قوانین آموزشی را عوض نمی‌کنه... ما تنها کشوری هستیم که نظری محوریم، خوب وقتی

1. Riches

با این رویکرد است، کی با این رویکرد می‌گوید که مهارت‌ها را بسنجیم، مهارت‌محور باشیم، خوب اینها را متخصصان می‌فهمند...». سبحانی و شهیدی (۱۳۸۶) در پژوهش خود عنوان کرده‌اند که «راه‌حلی‌هایی که برای حل معضل کنکور ارائه می‌شود چون معمولاً مبتنی بر پژوهش‌های عمیق میدانی نیست، ناکارآمد و غیر عملی‌اند». این یافته همچنین با نتایج هوسلر و همکاران^۱ (۲۰۱۹) همخوانی دارد.

شرایط علی

۱- دلایل ایجاد ضرورت حذف

رقابت: حجم بالای متقاضیان، تفاوت سطح دانشگاه‌ها، رقابت‌زدگی مدرسه‌ها و تلاش برای جذب دانش‌آموزان دارای هوش و استعداد بالا از جمله مواردی است که رقابت در کنکور را ناسالم کرده است. در این باره شرکت‌کننده شماره ۴ بیان کرد: «همه دارند تلاش می‌کنند که در بهترین دانشگاه‌های مورد علاقه‌شان و آن هم رشته مورد علاقه‌شان راه پیدا کنند و این کم‌کم این قدر شدت پیدا کرده که خیلی تأثیر بسیار زیادی روی خانواده‌ها گذاشته، روی دانش‌آموز گذاشته و آسیب‌های زیادی را به وجود آورده و به همین دلیل محققین و روان‌شناسان به آسیب‌شناسی موضوع پرداختند...». این یافته‌ها با نتایج کیانی (۱۳۹۴)، شکور و همکاران (۱۳۹۰) همسو و با نتایج نریمانی و میری (۱۳۹۶) ناهمسو است.

مسائل روانی: اثرات اضطراب و استرس و فشارهایی که از ناحیه مدرسه‌ها و اعضای خانواده و دوستان و آشنایان به دانش‌آموزان وارد می‌شود گاهی تا سال‌های طولانی بر روح و روان فرد باقی می‌ماند و خسارات جبران‌ناپذیر به افراد وارد می‌کند. شرکت‌کننده شماره ۱۲ در این رابطه عنوان کرد: «افرادی که پشت این سد می‌مونن احساس شکست می‌کنند و خود این احساس شکست، موجب حذف خودباوری و از دست رفتن اعتماد به نفس میشه، چند بار تکرار میشه هم از طرف خانواده‌ها و هم در درون خودشان و هم از طرف جامعه برچسب‌های خاصی بهشون نسبت داده میشه». این نتایج با یافته‌های یارمحمدیان و همکاران (۱۳۸۴)، معتمدی شملزاری (۱۳۸۵)، عسگری (۱۳۹۸)، صدیق و همکاران (۲۰۱۶)، کیراک (۲۰۱۶)، وانگ و همکاران^۲ (۲۰۱۶)، کیتیش و همکاران^۳ (۲۰۱۷)، لی و هلوینگ (۲۰۲۰) همسو است.

جابه‌جایی هدف: مدرسه‌ها از همان دوران ابتدایی، به جای تمرکز بر آموزش مهارت‌ها، حقوق شهروندی، رعایت اخلاق فردی و اجتماعی و آموزش کارگروهی، بر تقویت دانش‌آموزان برای قبولی در کنکور برنامه‌ریزی می‌کنند و این سبب دور شدن نظام آموزش و پرورش ما از هدف‌های اصلی و مهم خود شده است. در این راستا شرکت‌کننده شماره ۱۰ بیان کرد: «... بحث دیگه اینکه جامعه ما دچار جابه‌جایی هدف شده، دانش‌آموزان در پایه‌های مختلف به جای آماده شدن برای یک زندگی مسئولانه و مستقل،

1. Hossler et al
2. Wang et al
3. Kitiş et al

برای این که خلاق بشوند، قهار شوند و ایده پرداز، اینها در واقع به سمت تست زنی می روند، یعنی در واقع نگاه ما به تربیت آدم‌ها برای موفقیت در آزمون کنکور است نه در زندگی و چیز دیگه...». این نتایج با نتایج پژوهش‌های کیانی (۱۳۹۴)، فتح‌آبادی و همکاران (۱۳۹۶)، رضانی (۲۰۱۴)، کیراک (۲۰۱۶)، لیو و هلوینگ (۲۰۲۰) همسو است.

فرار مغزها: دانش‌آموزان به شدت تلاش کرده و سطح علمی خود را بالا می‌برند و با هزینه‌های گزاف به دنبال کسب رتبه‌های عالی به منظور ورود به دانشگاه‌های برتر کشور هستند تا از آنجا راهی برای خروج از کشور پیدا کنند. در این راستا شرکت‌کننده شماره ۱ بیان کرد: «... ما از جهتی داریم بچه‌ها را ال‌ک می‌کنیم، علامت می‌دهیم به دنیا که بیاین و اینها را بردارید و ببرید. یکی از این آسیب‌های کنکور هم فراموش نکنیم، اینه که ماها بهترین سرمایه‌های مملکت را ال‌ک می‌کنیم، فیلتر می‌کنیم و دو دستی تقدیم می‌کنیم به دنیا، اونها هم برایشون امکانات فراهم می‌کنند، کسایی که ما پرورششون دادیم...». این نتایج با نتایج قلی‌پور و همکاران (۱۳۸۴) همخوانی دارد.

۲- دلایل ایجاد پیچیدگی حذف

مافیا و مؤسسات کنکور: این مؤسسات آموزشی که اکنون تبدیل به بنگاه‌های اقتصادی شده‌اند، شاید در ابتدا با هدف ترویج روش‌های تست‌زنی و به گفته برخی از مصاحبه‌شوندگان، آموزش روش‌های غلط برای حل سؤال‌ها به وجود نیامدند، اما با جذب مخاطبان زیاد و تبلیغات گسترده و عدم نظارت دقیق بر آنها امروز تبدیل به یک معضل اساسی در بحث نظام سنجش و پذیرش دانشجو شده‌اند. در رابطه با این مقوله شرکت‌کننده شماره ۷ عنوان کرد: «... حجم گردش مالی در کنکور بسیار بالا است، شما نگاه کنید میزان فروش کتاب‌های کنکور را با کل کتاب‌هایی که در کل کشور فروخته می‌شود، اصلاً قابل مقایسه نیست کلاس‌های کنکوری که گذاشته می‌شود و پولی که دارد جابجا می‌شود پولی که خانواده‌ها دارند صرف بچه‌هایشان برای آمادگی کنکور از شکل‌های مختلف می‌کنند» این نتایج با نتایج توکلی جاغرق (۱۳۹۷) همسو است.

اجرای قانون: به نظر می‌رسد که قانون از کارایی لازم برخوردار نبوده و برای همین مجریان در یک سردرگمی و ابهام نسبت به اجرای آن هستند. برخی از مصاحبه‌شوندگان قانون را نه تنها غلط و ناکارآمد می‌دیدند بلکه آن را مسبب ایجاد مشکلات جدید هم می‌دانستند. در این راستا شرکت‌کننده شماره ۱ بیان کرد: «ما قانون برای حذف کنکور داریم. قانونی که به هر طریق مصوب بوده و اجرایی نشده، ضرورتش احساس شده ولی در حوزه اجرا اینها هنوز سردرگم هستند. چون حذف کنکور بحث خیلی پیچیده‌ای شده...». در رابطه با این یافته نتایج مشابهی پیدا نشد.

تقاضای بالای رشته‌های خاص و دانشگاه‌های خاص: هر سال شاهد هستیم که نه تنها از خیل مشتاقان به شرکت در آزمون سراسری در رشته علوم تجربی کاسته نمی‌شود، بلکه بر آن افزوده نیز می‌شود تا جایی

که یکی از اعضای گروه نمونه آینده‌مهندسی ایران را در خطر می‌دانست. شرکت‌کننده شماره ۵ در این رابطه عنوان کرد: «الآن مشاوره‌هایی که در دبیرستان هستند، یک رشته‌های خاص و دو دانشگاه‌های خاص را تکیه می‌کند، شاید یک دانش‌آموزی یزدی بهترین موقعیت باشد بیاید ریاضی یزد منتهی چون رتبه خوب دارد مشاور می‌گه فلان مهندسی و فلان دانشگاهی...». این یافته با نتایج باقری‌خواه و همکاران (۱۳۹۰) و سیفی و سام (۱۳۹۴) همسو است.

تفاوت سطح دانشگاه‌ها: در اجرایی شدن طرح حذف کنکور، اگر بنا به استفاده از سوابق تحصیلی به جای آزمون سراسری باشد، به دلیل سطح متفاوت دانشگاه‌ها، از نظر علمی و همچنین تفاوت امکانات و بودجه‌ای که بین آنها وجود دارد، باز مشکل حجمه و تمایل افراد به سمت دانشگاه‌های خاص پیش می‌آید و پذیرش عادلانه را با چالش مواجه می‌کند. در این راستا شرکت‌کننده شماره ۳ عنوان می‌کند: «... همین متقاضیان رشته‌های علوم انسانی، فنی، علوم تجربی و هنر مشتاق‌اند که بیایند دانشگاه دولتی، هم شهریه نمی‌دهند و هم از کیفیت بالایی برخوردارند. بعضی از دانشگاه‌های فنی یا جامع سطح بین‌المللی برنامه دارند...». در رابطه با این یافته نتایج مشابهی توسط محقق یافت نشد.

نبود جایگزین مناسب: اعضای گروه نمونه که همگی از متخصصان حوزه آموزش عالی محسوب می‌شدند، در نبود جایگزین مناسب برای کنکور اتفاق نظر داشتند، این به این معنا نیست که هیچ جایگزینی برای کنکور وجود ندارد بلکه به معنای نبود جایگزین واحد است. شرکت‌کننده شماره ۱۵ در این راستا عنوان کرد: «نبود جایگزین آن؛ تا زمانی که به‌طور مشخص جایگزین روش گزینش و انتخاب دانشجو معرفی نشود، امکان حذف کنکور وجود ندارد...». نتایج این پژوهش با پژوهش ذوالفقارنسب و همکاران (۱۳۹۵) همخوانی دارد.

شرایط مداخله‌گر محیطی

۱- محیط فرهنگی - اقتصادی

محیط فرهنگی: مردم ایران از دیرباز به علم و علم‌آموزی علاقه وافری داشته‌اند و همین علاقه سبب شده است که خانواده‌های ایرانی به‌شدت به دنبال فراهم کردن زمینه‌های علم‌آموزی و تشویق فرزندانشان به ادامه تحصیل باشند و در کشور ما بین اشخاص تحصیل کرده دانشگاهی و افراد عادی از نظر جایگاه و طبقه اجتماعی فاصله وجود داشته باشد. شرکت‌کننده شماره ۱۲ بیان کرد: «... از وقتی که بچه به دنیا بیاد بهش میگن، قربونت برم خانم دکتر اومده، یعنی نگاه فرهنگی حاکم است و آن چیزی که عرف در خانواده‌ها مطرح است و همه عاشق این هستند که بچه مهندس بشه یا دکتر بشه...». این نتایج با یافته‌های قلخان‌باز و خدایی (۱۳۹۳)، شمس‌مورکانی و همکاران (۱۳۹۸)، نیک‌نژاد و همکاران (۱۳۹۴) همسو و با یافته‌های شکورنیا و کرمی (۱۳۹۶) ناهمسو است.

محیط اقتصادی: متأسفانه در اثر ساختار غلط و نامناسب اشتغال و نبود زیرساخت‌های اقتصادی لازم در ایران و از سویی، نبود اقتصاد قوی و تنوع شغلی، موجب شده مردم به جایی پناه ببرند که بتوانند آینده درآمدی خود را تضمین کنند که این موضوع با آموزش عالی گره خورده و تقاضا را برای ورود به این نظام دوچندان کرده است. در این راستا شرکت‌کننده شماره ۳ اظهار داشت: «... فشاری که روی خانواده‌هاست، هزینه تحصیل بچه‌ها هست، خانواده‌ها را دچار مشکل کرده به هر حال آموزش خوب، پول خوب می‌گیرند، در دوره دانش‌آموزی، کلاس‌های خصوصی، کلاس‌های تقویتی و فشارهای اقتصادی تأثیر گذاشته است...». نتایج این پژوهش با یافته‌های قلخان‌باز و خدایی (۱۳۹۳)، شمس مورکانی و همکاران (۱۳۹۸)، شکورنیا و کرمی (۱۳۹۶)، لیو و هلوئیگ (۲۰۲۰) همخوانی دارد.

۲- محیط سیاسی - بین‌المللی

محیط سیاسی: مراجع مختلفی در مورد کنکور تصمیم‌گیری می‌کنند، این در حالی است که در بسیاری از کشورهای دنیا، چنین مسئله‌ای نیست و با آمدن و رفتن دولت‌ها سیستم آموزشی و نظام پذیرش دانشجو هیچ تغییری نمی‌کند و در واقع آموزش ربطی به سیاست و دولت‌ها ندارد و راهش از سیاست مجزا است. در این راستا شرکت‌کننده شماره ۶ بیان کرد: «در مورد مسائل سیاسی اصلاً قانونی شدن این داستان یک مسئله سیاسی است، کدام کشور را داریم که برای کنکور قانون بنویسد برای ارشد و دکتری قانون بنویسد این تنش سیاسی رویش وجود دارد و در واقع این را جریان‌های سیاسی هم در وزارت علوم و هم در وزارت آموزش و پرورش و هم در وزارت بهداشت در واقع می‌خواهند...». در رابطه با این یافته‌ها توسط محقق پژوهش مشابهی یافت نشد.

تجارب بین‌المللی: پدیده جهانی شدن، مدت‌هاست که در بخش آموزش نیز چهره نشان داده است. لازم است که با نگاه به تجارب سایر دنیا، دلایل رشد و پیشرفت سایرین در امر آموزش بررسی شود و این به معنای کپی‌برداری از الگوهای آموزشی آنان نیست. شرکت‌کننده شماره ۳ اظهار داشت: «دانش بشری، باید برند از تجربه موفق کشورهای دیگر استفاده کنند و ببینند چی بوده فرایند جذب دانشجو، ببینند که فرایند جذبشون چی بوده که موفق بودند. در خارج از کشور دانشگاه به دانشگاه فرق داره، آزمون‌هاشون متمرکزند برای دانشجوهای خارجی، آنها را بر اساس گذشته انتخاب می‌کنند...». یافته‌های این پژوهش با نتایج قلی‌پور و همکاران (۱۳۸۴) همخوانی دارد.

ویژگی‌های زمینه‌ای

۱- زمینه‌های اجتماعی

تبلیغات: سال‌هاست که تبلیغات گسترده و بی‌حد و حصر رسانه‌ها از جمله صداوسیما، برای کنکور و مؤسسات کنکور مشاهده می‌شود. شرکت‌کننده شماره ۹ در این رابطه عنوان می‌کند: «کاملاً رسانه افتاده

است دست اینها، در حوزه تبلیغات تستی خیلی گسترده است و آسیب‌زاست، اگر نگاه تخصصی حاکم باشه نمیگم صد درصد ولی اکثر مشکلات حل می‌شود». نتایج مشابهی در این زمینه توسط محقق یافت نشد.

نقش خانواده: بیشتر والدین تلاش می‌کنند فرزندانشان را تبدیل کنند به چیزی که خود آرزو داشته‌اند و مدام اصرار دارند که فرزندشان در قالب از پیش چیده شده آنها حرکت کند. شرکت‌کننده شماره ۹ بیان کرد: «این خیلی مهم است، این کاملاً نکته تربیتی است که همه خانواده‌ها باید به این نتیجه برسند که باید نگاه تربیتی داشته باشند. الان واقعیت اینه، هر بچه‌ای که متولد میشه یا باید دکتر باشه یا باید نخبه باشه، شما این خانواده را آگاه کنید که بچه، توان هوشیش تا اینجاست، الان همه بچه‌ها جزو کاندیداهای ناسا هستند، القای بیش از حد به فرزند، فرزندپروری کاذب از بعد هوش و استعداد و انتقال توانایی توهم‌زا، از والدین به فرزند داره رشد فزاینده می‌گیره و این بزرگ‌ترین آسیبی است که به جامعه خواهد زد». یافته‌های پژوهش با نتایج نریمانی و میری (۱۳۹۶)، شمس مورکانی و همکاران (۱۳۹۸)، کیراک (۲۰۱۶)، وانگ و همکاران (۲۰۱۶)، کیتیش و همکاران (۲۰۱۷) و لیو و هلوپگ (۲۰۲۰) همسو است.

۲- زمینه‌های مرتبط با آزمون

امنیت و سلامت کنکور: شرکت‌کنندگان معتقد بودند که کنکور مطمئن، فسادناپذیر و دارای امنیت و سلامت است، سؤال‌ها از استانداردهای کافی برخوردار بوده و امکان تقلب و پارتی‌بازی در آن صفر است و با توجه به قرنطینه‌های موجود از ضریب امنیت بالایی برخوردار است. در رابطه با این مقوله شرکت‌کننده شماره ۱۳ عنوان کرد «مهم‌ترین مزیت کنکور سراسری در کشور ما با توجه به محدود بودن امکانات آموزشی و پژوهشی با استانداردهای بالا، غربال کردن داوطلبانه. از اونجا که نمی‌تونیم بر اساس سوابق تحصیلی گزینش دانشجو انجام بدیم، کنکور سراسری یک ضرورت غیرقابل اجتناب». در رابطه با این مقوله نتایج مشابهی یافت نشد.

سه‌میه‌ها: در این رابطه نظرات مصاحبه‌شوندگان متفاوت بود، برخی از ایشان سه‌میه‌ها را عامل تخریب کنکور می‌دیدند و برخی دیگر به‌ویژه سه‌میه مناطق را، به دلیل کیفیت پایین آموزش در مناطق محروم، یکی از عوامل برقراری عدالت می‌دانستند. به‌عنوان نمونه شرکت‌کننده شماره ۱۱ بیان کرد: «... اما خارج از سازمان، یک مواردی مثل سه‌میه‌ها وارد شده که ما از سنجش صحیح دور شدیم ... حذف همه سه‌میه‌ها، و کنکور به همین شکل بماند منهای سه‌میه‌ها، هیچ چیز برای ورود به دانشگاه جز توانایی‌های علمی و ذهنی لازم نیست، به خاطر نبود عدالت آموزشی در کشور در ورودی دانشگاه و خروجی آموزش و پرورش داریم جبران می‌کنیم...». نتایج این پژوهش با یافته‌های باقری‌خواه و همکاران (۱۳۹۰)، همسو است.

توان ارزیابی آزمون: از نقاط مثبت هر آزمونی قدرت ارزیابی بر اساس هدفی است که برایش تعریف شده

است که از دیدگاه اعضای گروه نمونه کنکور دارای توان لازم جهت ارزیابی افراد است. شرکت کننده شماره ۱۳ در این رابطه عنوان می کند: «مهم ترین مزیت کنکور سراسری در ایران با توجه به محدود بودن امکانات آموزشی و پژوهشی با استانداردهای بالا، غربال کردن داوطلبانه. از اونجا که نمی تونیم بر اساس سوابق تحصیلی گزینش دانشجو انجام بدیم، کنکور سراسری یک ضرورت غیرقابل اجتنابه». این نتایج با نتایج ذوالفقار نسب و همکاران (۱۳۹۵)، عباسیان و نصیریان (۲۰۱۵) و گلگر (۲۰۲۰) همسو و با نتایج پژوهش کرکیچ (۲۰۱۹) و کلوفا (۲۰۲۰) ناهمسو است.

۳- زمینه های مرتبط با نظام آموزشی

ناکارآمدی محتوای آموزشی: یکی از مواردی که بستر ساز بسیاری از مشکلات در حوزه آموزش و پرورش، از جمله به وجود آمدن کتب کمک درسی، کلاس های خصوصی و مافیا و مؤسسات کنکور، عدم یادگیری عمیق درس ها و مفاهیم آن شده است، محتوای ضعیف آموزشی است. شرکت کننده شماره ۱۶ بیان کرد: «به جای اینکه آموزش و پرورش واقع بینانه بیاد بگه که بله من این مشکلات را دارم، می اندازد به عهده کنکور، بله، الان بچه ها برای ورود به دانشگاه تشویق می شوند تست بزنند و این ضعف آموزش و پرورش است، آموزش و پرورش هدفش معلوم نیست». این یافته ها با نتایج فتح آبادی و همکاران (۱۳۹۶) همسو است.

ناکارآمدی نظام آموزشی: زمانی که هدف آموزش راه یابی به دانشگاه تلقی شده و از طرفی مجوزهای بدون نظارت به مؤسسات خصوصی داده شود و معلمان برای تأمین نیازهای اقتصادی مجبور به تدریس های خصوصی خارج از کلاس درس باشند، از کاهش صف متقاضیان کنکور خبری نیست و از چنین دانش آموزانی داشتن خلاقیت و نوآوری دور از ذهن است. در این راستا شرکت کننده شماره ۲ عنوان کرد: «... و الان بچه ها واقعاً تک بعدی هستند، کور کردن استعدادها و عدم خلاقیت پروری در نظام آموزشی ما وجود داره و نظام آموزشی ما مشکل داره و اگر این حل بشه دیگه بودن یا نبودن کنکور فرقی نمی کنه...». این یافته ها با نتایج توکلی جاغرق (۱۳۹۷) همخوانی دارد.

هم راستایی آموزش و پرورش با آموزش عالی: زمانی که آنچه در آموزش و پرورش تدریس می شود، در دانشگاه بعضاً در سطوح پایین تر آن تدریس شود و در آموزش و پرورش بچه ها به سمت رشته های اشباع دانشگاهی هدایت می شوند و یا ورودی های بی کیفیت وارد دانشگاه شده و مانع عملکرد صحیح این نهاد می شوند. شرکت کننده شماره ۱ عنوان می کند: «ما آموزش و پرورش و آموزش عالی مان دو راه متفاوت دارند می روند و می دانید که در حوزه سیاست گذاری کلان آموزشی یکی از بحث هایی که مطرح است، ادغام این دو وزارتخونه است...» این نتایج با نتایج کیانی (۱۳۹۴) همخوانی دارد.

راهبردها

۱- **جایگزین‌های چندگانه:** زارعی و اورنگی (۱۳۹۱) در پژوهش خود نشان دادند که صاحب‌نظران در گزینش دانشجو علاوه بر کنکور به استفاده از روش‌های دیگر نیز تمایل دارند و اذعان می‌کنند که انتخاب دانشجو نباید مبتنی بر یک روش واحد باشد. کاوه‌ئی و باقی یزدل (۱۳۹۳)، قربانی (۲۰۱۲) و سیلوا و همکاران (۲۰۲۰)، نیز به همین نتایج دست یافتند، اما نتایج ذوالفقار نسب و همکاران (۱۳۹۵) با این پژوهش غیرهمسو است. مقوله جایگزین‌های چندگانه از سه زیرمقوله ۱- پذیرش توسط دانشگاه‌ها، ۲- سوابق تحصیلی، ۳- حفظ کنکور تشکیل شده است.

پذیرش توسط دانشگاه‌ها: در تمام دنیا دانشگاه یک رکن اساسی در پذیرش دانشجو است و بر این اساس هر دانشگاهی با توجه به هدف‌هایی که دارد سعی در فراهم آوردن بهترین امکانات و انتخاب بهترین دانشجوها دارد و برای آن با یکدیگر رقابت می‌کنند. شرکت‌کننده شماره ۵ در این باره گفت: «اگر کنکور حذف شود یک کار عظیمی برای دانشگاه ایجاد می‌شود، فقط برای دکتری که محدود است و تعداد شرکت‌کننده‌ها کم است، فرایند مصاحبه کار عظیمی است و بی‌نقص هم نیست و نمی‌توان گفت پذیرش ۱۰۰ درصد عمیق است، بعضی از دانشگاه‌ها می‌توانند هماهنگ کنند کار را منتها بعضی از دانشگاه‌ها نمی‌توانند کار را هندل کنند...». نتایج کیانی (۱۳۹۴)، با نتایج این پژوهش همسو است.

سوابق تحصیلی: استفاده از سوابق به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های پذیرش در دانشگاه‌های دنیا امری رایج است. اما با توجه به وضعیت آموزش و پرورش در ایران نباید از آسیب‌های تکیه کردن بر آن غافل ماند. شرکت‌کننده شماره ۶ بیان کرد: «هدف اصلی آن، این بود که سوابق تحصیلی را جایگزین کنکور کنند، به چند دلیل موفق نشد: ۱- رقابت در رشته‌های پرتعداد در پنج گروه آزمایشی خیلی بالا است و ما یک تعداد زیادی نمره ۲۰ داریم که این نمره‌ها را نمی‌توانیم تصمیم بگیریم برود شریف و امیرکبیر و ... وقتی طرف معدلش ۲۰ است اصلاً ما توی ریاضی یک تعداد زیادی آدم داریم که معدلشان ۲۰ است و وقتی معدل ۲۰ است ما چطور تصمیم بگیریم که کدام دانشگاه برود این اولین و مهم‌ترین دلیل است ۲. بعدش آموزش و پرورش نتوانست الزاماتی که قانون برایش پیش‌بینی کرده بود را جامه عمل بپوشاند، مثلاً آزمون‌های سراسری را به وجود بیاورد نمرات را تراز کند، نمره دقیق به سازمان سنجش بدهد». این یافته‌ها با نتایج باقری‌خواه و همکاران (۱۳۹۰) همخوانی دارد.

حفظ کنکور: با توجه به مزایای کنکور و با توجه به حجم تقاضا، خصوصاً برای رشته‌های خاص و دانشگاه‌های خاص، حفظ بخشی از کنکور، در کنار سایر تصمیمات ضروری است، همان‌طور که مراجع قانون‌گذاری نیز دریافته‌اند که حذف کامل کنکور از فرایند سنجش و پذیرش دانشجو غیرممکن و آسیب‌زا است. شرکت‌کننده شماره ۳ بیان کرد: «... اعتقادم اینه که کنکور باید بمونه. منتهی برای دانشگاه‌های

دولتی و سطح یک و سطح دو، چون همین متقاضیان رشته‌های علوم انسانی، فنی، علوم تجربی و هنر مشتاق‌اند که بیایند دانشگاه دولتی، هم شهریه نمی‌دهند و هم از کیفیت بالایی برخوردارند. بعضی از دانشگاه‌های فنی یا جامع، در سطح بین‌المللی برنامه دارند. همیشه کنکور را حذف کنیم و مبنای بذاریم مثلاً بر اساس عملکرد گذشته دانش‌آموز توی دبیرستان یک سال قبل از دیپلم چند بوده، انواع و اقسام فسادهایی که می‌اد...». این نتایج با یافته‌های باقری‌خواه و همکاران (۱۳۹۰) همخوانی دارد.

۲- اقدامات سیاستی

سوق دادن به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای: در ایران رشته‌های فنی و حرفه‌ای از اهمیت لازم برخوردار نبوده و معمولاً هنگام انتخاب رشته دانش‌آموزان در دوره متوسطه جزو گزینه‌های حذفی و یا آخر است، در حالی که امروز نگاه دنیا به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای متفاوت بوده و مهارت‌محوری حرف اول را می‌زند. شرکت‌کننده شماره ۱۶ در این راستا عنوان کرد: «سوق دادن به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌پروری را تقویت کنید، یکی از انتقادهایی که به آموزش و پرورش ما همینه، که ما هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای داریم که به شدت ضعیف هستند، که در تهران که بزرگ‌تره، اصلاً تنوع رشته فنی و حرفه‌ای نداریم، مدارس فنی و حرفه‌ای تجهیزات ندارند، معلم کافی ندارند...». سبحانی و شهیدی (۱۳۸۶)، نتایج همسویی را با این نتایج گزارش کرده‌اند.

تغییر تدریجی: اصلاحات ناگهانی سبب می‌شود که برخی از گروه‌ها و افراد در این میان آسیب ببینند چرا که همراهی و آگاهی خانواده‌ها و اجتماع با این تغییرات مدتی به طول می‌انجامد. شرکت‌کننده شماره ۱۵ معتقد بود: «کنکور و فرایند سنجش و پذیرش دانشجو سابقه‌ای نزدیک به ۵۰ سال دارد و تغییر آن نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و تدریجی است». نتایج مطالعه حاضر با یافته‌های کیانی (۱۳۹۴) و قربانی (۲۰۱۲) همخوانی دارد.

مشاوره و هدایت تحصیلی: مشاوران تحصیلی با تمرکز بر سلاقی جامعه، دانش‌آموزان را به سمت رشته‌های علوم تجربی در مرحله اول و بعد ریاضی-فیزیک و علوم انسانی سوق می‌دهند و این آسیب هم بر نظام آموزشی سایه می‌اندازد و هم در صورت قبول نشدن داوطلب در رشته مورد نظر موجب آسیب‌های روانی می‌شود. شرکت‌کننده شماره ۱۰ گفت: «...امکان‌سنجی‌هایی که باید انجام بشود که هر فردی بتواند متناسب با توانایی که دارد حتی سنجش استعداد به خوبی انجام نمی‌شود، به جای اینکه افراد دم به دقیقه بهشون بگن که باید برید دانشگاه خاص و رشته خاص، به آنها بگویند ما برای شما فضایی را فراهم کردیم که اولاً این استعدادها دانش‌آموزان در همان پایین‌ترین سطح در دوره دبستان و پیش‌دبستان شناخته می‌شود و بر متناسب با این فرد می‌تواند متناسب با این فرد میتونه مسیر زندگی‌اش را چه حوزه‌هایی تحصیلی آن باشد و چه حوزه مهارتی آن باشد مسیر مشخص باشد...». این نتایج با یافته‌های سبحانی و شهیدی (۱۳۸۶) همسو است.

تعدد دفعات برگزاری: از جمله اقداماتی که برای تعدیل آسیب‌های کنکور و جو هیجانی آن پیشنهاد شده است، برگزاری آزمون سراسری در دو یا سه مرتبه در سال است، خصوصاً که در مصوبه اخیر شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۱۴۰۰ اعتبار نمرات این آزمون‌ها تا دو سال پیش‌بینی شده است. در این راستا شرکت‌کننده شماره ۱۲ بیان کرد: «... چندین بار امتحان گرفته بشه و فرد این فرصت را داشته باشد که دو بار، سه بار، در سال امتحان بدهد و آن چیزی که امتحان میگیره امتحانات آموزش و پرورش به شکلی، به نحوی، باشد که نتایج بهتری را از آموزش به دست بیاره...». یافته‌های کیانی (۱۳۹۴) با این نتایج همخوانی دارد.

جدایی سنجش و پذیرش: به نظر می‌رسد که یکی از ضروریات نظام سنجش و پذیرش دانشجو، جدا کردن بخش سنجش و پذیرش باشد که مورد اتفاق نظر متخصصان نیز است. شرکت‌کننده شماره ۶ عنوان کرد: «... ما در بحث کنکور دو تا مسئله داریم، یکی سنجش و یکی پذیرش است، سازمان سنجش همیشه این حرف رازده و این حرف درستی است که میگه آقا سنجش باشه با ما و پذیرش با دانشگاه. الان سازمان سنجش هم سنجش انجام می‌دهد و هم پذیرش را و از طرفی هنوز هم دانشگاه‌ها به ظرفیت لازم که پذیرش به آنها واگذار بشود نرسیدند...». نتایج قلی‌پور و همکاران (۱۳۸۴) با نتایج حاصل از این پژوهش همسو است.

برگشت‌پذیری انتخاب: باید برای داوطلبان کنکور فرصت‌هایی فراهم کرد که اگر در مسیر انتخاب رشته حتی پس از ورود به دانشگاه دچار اشتباه شدند یا به اصرار خانواده و جامعه و اطرافیان دست به انتخاب رشته غلط زدند به سهولت بتوانند تغییر رشته داده و به رشته مورد علاقه خود وارد شوند. شرکت‌کننده شماره ۲ در این راستا بیان کرد: «...بله دانشگاه میتونه با جدیت بیشتری برخورد کنه و اگر فرد واقعاً توانایی نداشته باشه و علاقه نداره و همین‌جور به‌زور بخواد ادامه تحصیل بده و بعد یه مدرک داره بی‌پشتوانه علمی، ما از قبل براش چیزی تعبیه نکردیم که اگر نخواست اینجا باشه بره یه جای دیگه. داخل دانشگاه شرایط تغییر رشته و این‌جور چیزها هست، ولی یه سری مشکلات هنوز وجود داره...». در این راستا نتایج مشابهی توسط محقق یافت نشد.

پیامدها

۱- پیامدهای فردی

یادگیری عمیق: باید در تدوین محتوای کتاب‌های درسی، تدریس معلمان، آزمون‌های نهایی آموزش و پرورش، تغییرات لازم ایجاد شود تا دانش‌آموز به سمت یادگیری عمیق سوق پیدا کند. شرکت‌کننده شماره ۲ عنوان کرد: «...یکی سطحی نگاه کردن دانش‌آموزان، فقط سراغ تست رفتن، الان افرادی وارد دانشگاه می‌شوند که ابتدایی‌ترین اطلاعات رشته را ندارند، در مورد رشته‌های تخصصی خودشان و یا مثلاً

بعضی‌ها را می‌بینیم شیوه‌های تست‌زنی را یاد می‌دهند». این نتایج با یافته‌های کیانی (۱۳۹۴) و فتح‌آبادی و همکاران (۱۳۹۶) همسو است.

سطح کیفی دانشجویان: احتمال می‌رود در نتیجه فراهم کردن بسترهای لازم و به‌کارگیری راهبردها، افراد با تمرکز بر روی محتواهای درسی بتوانند سطح علمی خود را بالا برده و در نهایت دانشگاه‌ها با ورودی‌های قوی مواجه شوند. شرکت‌کننده شماره ۱۶ در این رابطه عنوان کرد: «... اینکه مشکلاتی برای دانشگاه پیش می‌آید، باعث میشه یک نفر که دارای روحیه علمی نیست وارد بشه، تقلب در دانشگاه بیداد میکنه، از هر راهی کسب نمره کردن بیداد میکنه، در دانشگاه‌ها هم نمره داره بی ارزش میشه، نمره دادن‌ها ملاک واقعی ندازه دانشجویها حالا به هر ترتیبی به شکل‌های مختلف...». این یافته‌ها با نتایج یوسف‌زاده چوسری و همکاران (۱۳۹۰) همخوانی دارد.

۲- پیامدهای اجتماعی

پابرجایی مافیا و مؤسسات کنکور: محققاً، اگر تمام سهم کنکور نیز به سوابق تحصیلی تعلق بگیرد این مؤسسات همچنان پابرجا می‌مانند و فعالیت‌های خود را به سمت آزمون‌های نهایی دوره متوسطه سوق می‌دهند در نتیجه بهترین روش استفاده از ظرفیت و پتانسیل این مؤسسات است. در رابطه با این مقوله شرکت‌کننده شماره ۹ بیان کرد: «... همین کار در مدرسه هم هست که آن کسی که در کنکور هم این اختیارات را دارد، همین را جابجا می‌کند می‌برد توی آموزشگاه، راه حل‌ها و سؤالات تشریحی را بهش درس می‌دهند، معلم‌های تقویتی برای این بحث میاد...». این نتایج با نتایج شایسته‌فر و همکاران (۱۳۹۶) همسو است.

کنکورهای متعدد: از آنجاکه آموزش و پرورش به منظور تشخیص دانش‌آموزان قوی و توانمند ناگزیر است آزمون‌های هماهنگ و استانداری را در دوره دبیرستان برگزار کند که با تکیه بر نتایج آن بتوان برای ورود افراد به دانشگاه‌ها تصمیم گرفت، لذا این آزمون‌ها نیز تبدیل به شبه کنکورهایی می‌شوند که باید برای موفقیت در آنها جنگید. شرکت‌کننده شماره ۸ عنوان کرد که: «... متوسل شدن به سوابق تحصیلی باعث می‌شود که این بار، یک کنکور، چند کنکور بشه و این بحث آسیب‌های روانی که در کنکور می‌دیدند اگر در ۱۸ سالگی یک بار آسیب می‌زند این بار در ۱۵، ۱۶ سالگی آن هم چند بار آسیب بزند...». نتایج مشابهی توسط محقق در سایر پژوهش‌ها یافت نشد.

عدالت آموزشی: سوابق کنکور نشان داده که به میزان نسبی در برقراری عدالت برای ورود به آموزش عالی موفق بوده است و به دلیل فراهم کردن شرایط یکسان برای داوطلبان می‌تواند برای دانش‌آموزان مناطق محروم شانس ورود به دانشگاه‌ها و رشته‌های برتر را فراهم کند. شرکت‌کننده شماره ۱ بیان کرد: «... من اعتقادم اینه که هر گزینه‌ای در بدترین حالتش نقطه مطلوب دارد. حتی همین کنکور هم که داریم

به این شکل، به نوعی احساس برابری به وجود آورده ...». یافته‌های پژوهش یوسف‌زاده چوسری و همکاران (۱۳۹۰)، نشان داد که دبیران و دانش‌آموزان دوره پیش‌دانشگاهی، رعایت عدالت در سوابق تحصیلی را در حد کم می‌دانند. همچنین این نتایج با یافته‌های کیانی (۱۳۹۴)، سعادت‌ی و همکاران (۱۳۹۹) و قنبری و همکاران (۱۳۹۹) غیرهمسو است.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر درصدد بود که فرایند حذف کنکور سراسری را در قالب یک مطالعه کیفی بر اساس نظریه داده‌بنیاد بررسی کند. یافته‌ها نشان داد در رابطه با کنکور از طرفی ضرورت حذف احساس می‌شود و از سویی دیگر به دلیل پیچیده بودن حذف تاکنون تصمیم کارآمدی گرفته نشده است. از جمله دلایلی که ضرورت حذف کنکور را تقویت می‌کند ایجاد شدن رقابت‌های ناسالم بوده که سبب شکل‌گیری آسیب‌های اخلاقی در مسیر تحصیل و حتی آینده شغلی افراد خواهد شد. همچنین مسائل روانی از مواردی است که از همان ابتدا به‌عنوان مهم‌ترین دلیل برای حذف کنکور از ناحیه متخصصان این حوزه عنوان شده است. جابه‌جایی هدف‌های آموزشی نیز دلیل دیگری بود که از مجموعه نظرات مصاحبه‌شوندگان به‌عنوان یکی از دلایل حذف کنکور شناسایی شد که می‌تواند آسیب‌های جبران‌ناپذیری به نظام علمی کشور وارد کند. همچنین آماده کردن ذهن‌های آماده برای کشورهای دیگر و تلاش داوطلبان برای کسب رتبه‌های عالی در کنکور و ورود به دانشگاه‌های برتر و در نتیجه خروج از کشور و به عبارتی فرار مغزها نیز از جمله مقوله‌هایی بود که می‌تواند نشان‌دهنده آسیب‌زایی کنکور و دلیلی برای حذف آن باشد. با وجود این دلایل هنوز هم کنکور پابرجاست و علت آن را می‌توان در پیچیده بودن فرایند حذف کنکور جست‌وجو کرد. از آنجاکه کنکور پدیده‌ای چندوجهی است مسائل گوناگونی بر آن اثر می‌گذارد. مافیا و مؤسسات کنکور، نبود جایگزین مناسب، تفاوت سطح دانشگاه‌ها، اجرای قانون و تقاضای بالای رشته‌های خاص و دانشگاه‌های خاص را می‌توان به‌عنوان دلایل پیچیدگی فرایند حذف کنکور معرفی کرد. این پدیده در زمینه‌ای شکل می‌گیرد که از نظر اجتماعی تبلیغات رسانه‌ای به‌شدت نظام سنجش و پذیرش دانشجو را با چالش تستی درس خواندن مواجه کرده و از طرفی خانواده‌ها به‌شدت تلاش می‌کنند که با استفاده از هر شیوه‌ای فرزندان خود را وارد آموزش عالی کنند. زمینه‌های مرتبط با آزمون کنکور و زمینه‌های مرتبط با نظام آموزشی نیز از جمله عوامل زمینه‌ای اثرگذار بر پدیده محوری شناسایی شدند. بر پدیده مذکور عوامل فرهنگی - اقتصادی (محیط فرهنگی - محیط اقتصادی) و سیاسی - بین‌المللی (محیط سیاسی - تجارب بین‌المللی) به‌عنوان عوامل مداخله‌گر محیطی اثرگذارند. تا زمانی که تقاضای ورود به آموزش عالی بیش از ظرفیت آن باشد و جایگزین دقیق و درستی که بتوان برای سنجش و پذیرش دانشجو به آن تکیه کرد در دسترس نباشد و از طرفی بخش عظیمی از متقاضیان به دنبال ورود به رشته‌های خاص و دانشگاه‌های

خاص باشند، حذف شدن کنکور مشکلی را حل نکرده و ناممکن خواهد شد. استفاده از روش ترکیبی و چند جایگزین به جای تک جایگزین‌ها و استفاده از سوابق تحصیلی و حفظ کنکور در کنار هم از دیگر راه حل‌های مشکل کنکور است. از طرفی باید اقدامات و تمهیدات سیاستی لازم در نظر گرفته شود؛ از جمله تقویت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و تشویق کردن دانش‌آموزان برای انتخاب چنین رشته‌هایی و همچنین تقویت سازمان‌های فنی و حرفه‌ای و تضمین آینده شغلی این افراد می‌تواند در مسئله کنکور کارگشا باشد. تعدد دفعات برگزاری کنکور، جدایی سنجش و پذیرش و واگذاری پذیرش به دانشگاه‌ها اقدامات سیاستی دیگری است که می‌توان در نظر گرفت. به‌طور طبیعی هر راهبردی پیامدهایی دارد که در این پژوهش پیامدهای فردی (یادگیری عمیق و سطح کیفی دانشجویان) و پیامدهای اجتماعی (پابرجایی مافیا و مؤسسات کنکور، کنکورهای متعدد، عدالت آموزشی) شناسایی شدند. بر این اساس لازم است که بر پدیده کنکور نگاه چندجانبه‌ای وجود داشته باشد و قبل از هر اقدامی آسیب‌ها و پیامدهای مثبت و منفی حذف آن سنجیده شده و با نگاه واقع‌بینانه به مسائل کشور و فراهم کردن زمینه‌های لازم اقدامات مناسب صورت پذیرد. بر اساس یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران جایگزین‌های چندگانه شامل: پذیرش توسط دانشگاه‌ها، استفاده از سوابق به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های پذیرش، حفظ بخشی از کنکور خصوصاً برای رشته‌های خاص را در دستور کار قرار دهند. علاوه بر این، سوق دادن به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، تغییر تدریجی، مشاوره و هدایت تحصیلی اصولی، تعدد دفعات برگزاری، جدایی سنجش و پذیرش و برگشت‌پذیری انتخاب از جمله اقداماتی هستند که می‌بایست مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گیرد. با توجه به این مهم که آموزش و پرورش در این موضوع سهم بسزایی دارد پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی با صاحب‌نظران و کارشناسان سنجش در آموزش و پرورش به‌عنوان گروه نمونه مصاحبه به عمل آید تا نظرات، منحصر به جامعه آموزش عالی نباشد.

References

- Abbasian, G. R., & Nassirian, H. (2015). Evaluation of the Iranian State University EFL Entrance Examination Test (UEEET). *Journal of Language & Translation*, 5(2), 43-59. [Persian]
- Abbaszadeh, M., & Abbaszadeh, M. (2012). Validity and reliability in qualitative researches. *Journal of Applied Sociology*, 23(1), 19-34. [Persian]
- Abdi, H., Mirshah Jafari, S. A., Nili, M., & Rajaei, S. (2018). An Explanation of the Future Curricula toward Realizing the Visions and Missions of Iranian Higher Education in Horizon of 2025. *Journal of Higher Education Curriculum Studies*, 8(16), 59-88.
- Allen, D. (2016). Japanese cram schools and entrance exam washback. *The Asian Journal of*

- Applied Linguistics*, 3(1), 54-67. [Persian]
- Asgari, M. (2019). The effectiveness of cognitive-behavioral stress management training on exam anxiety, academic achievement and entrance exam performance of university entrance candidates. *Quarterly of Educatinal Psychology Allameh Tabataba'i University*, 15(51), 175-194. [Persian]
- Bagherikhah, Z., Arefi, M., & Jamali, E. (2016). Situation analysis of student admission in Iranian higher education system from students, NOET's academicians and related educational officials' point of view. *Quarterly of Educational Measurement*, 2(6), 1-31. [Persian]
- Barazandeh, L., & Zarei, H. (2020). Investigating the Difference of Involvement or Non-involvement in University Entrance Preparatory Courses on the Academic Attitude and Achievement Motivation of Students. *Educational Measurement & Evaluation Studies*, 10(29), 35-59. [Persian]
- Borji, V., & Sánchez, A. (2019). An Exploratory Analysis of the Representations of Functions in the University Entrance Exam in Spain and Iran. *EURASIA Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 15(8). [Persian]
- Cambridge University Website, study [website comment]. Retrieved 2020 November, 7 from <https://www.undergraduate.study.cam.ac.uk/applying/ucas-application/making-open-application>
- Chicago University Website, Apply [website comment]. Retrieved, 2020, November, 5 from <https://collegeadmissions.uchicago.edu/apply>
- Comprehensive scientific map of the country. (2017). *The plan to eliminate the national entrance exam and the challenges ahead*. Retrieved on 12/20/1399 from <http://www.dana.ir/news/1284659.html>.
- Cornel University Website, admissions-requirements [website comment]. Retrieved 2020 November, 17 from <https://admissions.cornell.edu/apply/first-year-applicants/admissions-requirements>
- Çirak, Y. (2016). University entrance exams from the perspective of senior high school students. *Journal of Education & Training Studies*, 4(9), 177-185
- EPFL University Website, about, [website comment]. Retrieved 2020 November, 14 from <https://www.epfl.ch/>
- ETH University Website [website comment]. Retrieved, 2020, November, 10, from <https://ethz.ch/en.html>

- Imperial University Website, introducing-imperial [website comment]. Retrieved 2020 November,9 from <https://www.imperial.ac.uk/about/introducing-imperial>.
- Johns Hopkins University Website, explore-academics/our-academic-philosophy [website comment]. Retrieved 2020 November, 9 from <https://apply.jhu.edu/explore-academics/our-academic-philosophy>
- MIT Admission, Getting started, Dana Information Network, The headquarters of the comprehensive scientific map of the country, The plan to eliminate the national entrance exam and the challenges ahead, Retrieved 2020, March, 10 from <http://www.dana.ir/news/1284659.html>.
- Dana Information Network, The headquarters of the comprehensive scientific map of the country, The plan to eliminate the national entrance exam and the challenges ahead, Retrieved 2020, March, 10 from <http://www.dana.ir/news/1284659.html>.
- Díez Bedmar, MB. (2011). The English Exam in the University Entrance Examination: An Overview of Studies. *Revista Canaria de Estudios Ingleses*, 63, 101-111.
- Fathabadi, J., Shalani, B., & Sadeghi, S. (2018). The Impact of University Entrance Exam on Teaching and Evaluation from the Viewpoints of Teachers. *Higher Education Letter*, 10(40), 7-26. [Persian]
- Ghalkhanbaz, F., & Khodaei, E. (2014). The Impact of Relationship between Socioeconomic Status of the Nation-Wide Exam Applicants and Educational Performance In 2010. *Educational Measurement & Evaluation Studies*, 4(5), 55-79. [Persian]
- Ghanbari, A., Abbasi, T., & Amiri, M. (2020). The policy Evaluation; the Laws of Student Admission in Iran in Terms of Justice. *Public Policy*, 6(2), 95-114. [Persian]
- Gholipor, R., Shojaie, M. R., & Shokouhi, M. (2005). Investigating the student admission system in Iran and presenting an appropriate model. *Parliament & Research*, 12, 4-50. [Persian]
- Ghorbani, M. R. (2012). Controversy over abolishing Iranian university entrance examination. *Asian Education & Development Studies*, 1(2), 139 – 152. [Persian]
- Golgher, A. B. (2020). Associations Between Performance on the Entrance Exam and Subsequent Academic Performance at the Federal University of Minas Gerais. *Revista Brasileira de Sociologia*, 8(18),107-137.
- Hariri, N. (2011). *Principles and Methods Of Qualitative Research*. Tehran: Science and Research Branch, Islamic Azad University. [Persian]

- Harvard College [website comment]. Retrieved, 2020, November,10, from <https://college.harvard.edu/about>.
- Hatami, J., & Rezvanifar, S. H. (2015). Investigation of differences of top people's scores in mathematical, natural and humanities science in the university entrance examination, according to Bloom's cognitive levels. *Quarterly of Educational Measurement*, 5(19), 163-176. [Persian]
- Hatipoğlu, Ç. (2016). The impact of the university entrance exam on EFL education in Turkey: Pre-service English language teachers' perspective. *Procedia-Social & Behavioral Sciences*, 232, 136-144.
- Hossler, D., Chung, E., Kwon, J., Lucido, J., Bowman, N., & Bastedo, M. (2019). A study of the use of nonacademic factors in holistic undergraduate admissions reviews. *The Journal of Higher Education*, 90(6), 833-859.
- Karraa, W. (2013). *Changing depression: A grounded theory of the transformational dimensions of postpartum depression* (Doctoral dissertation, Institute of Transpersonal Psychology).
- Kavei, B., & Baghi Yazdel, R. (2014). tarh. *Journal of Research in Educational Science*, 8(26), 71-98. [Persian]
- Kırkıç, K. A. (2019). A Study on the University Placement System for Gifted Children in Turkey. *Journal of Education & Learning*, 8(3), 59-68.
- Kitiş, A., Büker, N., Ünal, A., & Şavkın, R. (2017). Effects of musculoskeletal system problems on quality of life and depression in students preparing for university entrance exam. *Korean J Pain*, 30(3), 192-196.
- Kiyani, R. (2016). Students' Academic Background and High School National Achievement Examinations (HNAEs) as an Alternative for the Conventional University Entrance Examinations (UEEs): Evaluation of Whys, Whats, and Hows of the Change. *Language & Translation Studies (JLTS)*, 48(4), 1-26. [Persian]
- Klufa, J. (2020). Probability Aspects of Entrance Exams at University. *Mathematics & Statistics*, 8(2), 142-151.
- Liu, G. X. Y., & Helwig, C. C. (2020). Autonomy, Social Inequality, and Support in Chinese Urban and Rural Adolescents' Reasoning About the Chinese College Entrance Examination (Gaokao). *Journal of Adolescent Research*, 0(0), 1-33.
- Moatamedi, A. (2006). The effect of university entrance examination on general health, self-esteem and psychic disorders symptom of those who were not admitted to the university.

- Journal of Research & Planning in Higher Education*, 12(2 (40)), 55-72. [Persian]
- Mousavi, S. V., & Shakerinia, I. (2018). Relationship between Diploma Average and Entrance Exam (NEE) Rank with Students Academic Progress. *Rooyesh*, 7(8), 113-130. [Persian]
- Narimani, M., & Miri, M. (2017). Factors influencing on academic success of top rated entrance exams: Grounded theory. *Journal of Research in Educational Science*, 11(38), 59-79. [Persian]
- Niknezhad, M., Ghorbanzadeh, S., & Falah, M. (2016). Analysis of social, cultural, family and gender in the selection of candidates for the entrance examination of physical education 94-93. *Scientific Journal Of Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 2(4), 101-110. [Persian]
- Ogunniran, M. O., Longlong, H., & Adu, E. O. (2019). A Comparative Analysis of Higher Education Entrance Examination: A Case Study of Chinese Gaokao and Nigeria WASSCE/UTME. *African Educational Research Journal*, 7(2), 66-80.
- Oxford University Website, undergraduate/applying-to-oxford/guide/decisions [website comment]. Retrieved 2020 November, 6 from <https://www.ox.ac.uk/admissions/undergraduate/applying-to-oxford/guide/decisions>
- Pennsylvania University Website, admissions-and-financial-aid, what-penn-looks-for/testing [website comment]. Retrieved 2020 November, 1 from <https://admissions.upenn.edu/admissions-and-financial-aid/what-penn-looks-for/testing>
- Princeton University Website, academics/precept-system, [website comment]. Retrieved, 2020, November, 25 from <https://admission.princeton.edu/how-apply/academic-preparation>.
- Stanford Undergraduate Admission, Our Selection Process, Retrieved on November, 6, 2020, from <https://admission.stanford.edu/apply/selection/index.html>.
- Ramezany, M. (2014). The Washack Effects of University Entrance Exam on Iranian EFL Teachers' Curricular Planning and Instruction Techniques. *Procedia Social & Behavioral Sciences*, 98, 1508–1517.
- Riches, D. (2010). The practices of university admissions and entrance examinations: Their impact on learning and educational programs. *成城大学社会イノベーション研究*, 5(1), 1-16.
- Saadati, S., Moghadamzadeh, A., Minaei, A., & Geramipour, M. (2020). Differential Item Functioning in the Framework of Cognitive Diagnostic Assessment: Questions Related to the Differential and Integral Calculus of the Iranian National University Entrance Examination 2018. *Biquarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning*, 8(15), 19-35.

- [Persian]
- Seddigh, R., Abdollahpour, E., Azarnik, S., Shariati, B., & Keshavarz-Akhlaghi, A. A. (2016). Participating in university entrance exam despite repeated failure: a qualitative study of participants' experiences. *International Journal of Medical Education*, 7, 345-353. [Persian]
- Seifi S., & Sum S. (2015). Comparison of dental students consent towards their educational line in clinical and basic science course. *Medical Education Journal*, 3(2), 38-45. [Persian]
- Shahi, M., Alavi Moghaddam, M. (2017). Rank Comparison between Amirkabir and Sharif Universities of Technology Based on Selected Global Ranking Systems. *Science & Technology Policy Letters*, 07(1), 31-40. [Persian]
- Shakour, M., Yamani, N., & Jouhari, Z. (2012). Students and Teachers' View about Educational Regulation Related to Continuing Education without Entrance Exam. *Iranian Journal of Medical Education*, 11(9), 1411-1419. [Persian]
- Shakurnia, A., & Karami, M. (2017). Factors Influencing on the choice and Satisfaction of Continuing Education among Pharmacy Students at Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. *Educational Development of Judishapur*, 8(1), 30-38. [Persian]
- Shams Morkani, Gh., Maarefvand, Z., & Fathabadi, J. (2020). An analysis of factors affecting educational status of volunteers using Shannon Entropy technique. *Journal of Educational Planning Studies*, 8(16), 20-42. [Persian]
- Shayestefar, P., Kiany, G., & Norouzi, M. (2017). The Impact of University Entrance Examinations Change on High School English Language Teaching and Learning: Experts' and Teachers' Perspectives. *Language & Translation Studies (JLTS)*, 50(3), 71-114. [Persian]
- Shayestefar, P., Kiany, Gh., Ghfarsamar, R., & Akbari, R. (2012). Reforms in High-Stake University Entrance Examinations in Iran: A Critical 'Base-line' Study. *The International Journal of Humanities*, 19(2), 97-121. [Persian]
- Silva, P. L., Nunes, L. C., Seabra, C., Balcao Reis, A., & Alves, M. (2020). Student selection and performance in higher education: admission exams vs. high school scores. *Education Economics*, 28(5), 437-454.
- Sobhani, A., & Shahidi, M. (2007). Pathology of entrance exam in student's acceptance system. *Curriculum Planning Knowledge & Research in Educational Sciences*, 21(13), 161-181. [Persian]
- Soofiabadi, A. (2015). *Evaluating the current method of university admission for undergrad-*

- uate level: its effect on equal educational opportunities. (M.A Thesis). Allameh Tabatabai University, Semi-person training pardis, social welfare planning. [Persian]
- Tantoy, O. A., & Villanca, A. A. (2019). Qualities of Student-Examinees of Bukidnon State University College Admission Test. *International Journal of Multidisciplinary Research & Publications*, 1(12), 9-11.
- Tavakoli Jaghargh, R. (2018). *A Study of The Effect of After School Tutoring on Students' National University Entrance Exam Performance*. (M.A Thesis). Sharif University of Technology Graduate School of Management and Economics. [Persian]
- Wang, G., Ren, F., Liu, Z., Xu, G., Jiang, F., Skora, E., & Lewin, D. S. (2016). Sleep patterns and academic performance during preparation for college entrance exam in Chinese adolescents. *Journal of School Health*, 86(4), 298-306.
- Website of Islamic Parliament Research Center Of The Islamic Republic Of IRAN, the law on assessment and admission of students in universities and higher education centers of the country, Retrieved 2021, April, 3 from <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/865812>.
- Yarmohammadian, A., Sohrabi, N., Oreyzi Samani, S. (2005). An investigation and comparison of the effects of university entrance exam. on psychological and personality status of accepted and rejected students to university, and their parent's reactions. *Psychological Studies*, 1(2-3), 123-140. [Persian]
- Yousefzadeh, M. R., Mohammad Ganji, F., & Khoramabadi. Y. (2013). A study on the consequences of the omission of the iranian student entrance examination from pre university teachers and students perspective of Hamedan city (89-90). *Research Journal in Humanities*, 12(30), 103. [Persian]
- Zolfagharnasab, S., Yadegarzadeh, Gh., Jamali, E., & Khodayei, E. (2017). Investigating the validity of grade point average scores, national university entrance exam scores and composite scores using Generalizability Theory. *Studies in Learning & Instruction*, 8(2), 92-122. [Persian]
- Ucl University Website, admissions-enquiries [website comment]. Retrieved 2020 November, 9 from <https://www.ucl.ac.uk/prospective-students/undergraduate/admissions-enquiries>.
- Yale University Website, admissions-yale-standardized-testing [website comment]. Retrieved, 2020, November, 20, from <https://admissions.yale.edu/standardized-testing>.
- Yazdi, N. (2015). Methodology of International University Rankings. *Science & Technology Policy Letters*, 04(3), 77-108. [Persian]

